

**Міністерство освіти і науки України
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потєбні
Запорізького національного університету**

Кафедра управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

*на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
за освітньо-професійною програмою «Промисловий менеджмент»*

НА ТЕМУ

**УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПАТ «ЗСС» НА ЗАСАДАХ
«ЗОЛОТОГО ПРАВИЛА ЕКОНОМІКИ»**

(повна назва теми випускної кваліфікаційної роботи)

Здобувач студент групи 6.0731 пм Нішта Наталія Вячеславівна
(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник к.е.н., доц. Бушман
Т.С.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Результати захисту: _____
(оцінка за національною шкалою) (оцінка ECTS) (рейтинговий бал)

Голова ЕК к.е.н., доц. Крайнік О.М.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Заступник Голови ЕК д.е.н., проф. Метеленко Н. Г.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Член ЕК д.ф.н., проф. Воронкова В. Г.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Член ЕК доктор наук з держ. управління, проф. Ажажа М.А.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Член ЕК к.е.н., доц. Мороз О.С.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Відповідальний секретер ЕК старший лаборант Ковальова М.В.
(прізвище та ініціали) (підпис)

Запоріжжя, 2024р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ**

Кафедра управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»
(код та назва)

Освітня програма промисловий менеджмент
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.філос.н., проф.
Воронкова В.Г.

« ____ » _____ 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Нішта Наталія Вячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проєкту) Управління діловою активністю ПАТ «ЗСС» на засадах «золотого правила економіки»

керівник роботи Бушман Т.С., к.е.н.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «26» грудня 2023 року № 2215-с

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи Публічна інформація, що досліджується в роботі; статистичні дослідження за даними фінансової звітності. Фахові періодичні видання. Наукові роботи. Інша публічна інформація. Відкриті джерела інформації

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Теоретична частина. Теоретико-методичні аспекти управління діловою активністю підприємства на засадах «золотого правила економіки».

Аналітична частина. Дослідження ділової активності ПАТ «ЗСС»

Проєктна частина. Розробка заходів з удосконалення управління діловою активністю ПАТ «ЗСС».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис. 2.1. Структура реалізації продукції ЗМК «Запоріжсталь» за 2018 рік; Рис.

2.2. Ринкова структура реалізації продукції ПАТ ЗМК «Запоріжсталь»; Рис.

2.3. Динаміка коефіцієнтів платоспроможності (ліквідності); Рис. 2.4.

Динаміка нерозподіленого (чистого) прибутку ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.5.

Динаміка показника продуктивності праці ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.6. Динаміка показника фондівддачі ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.7. Динаміка тривалості обороту ДЗ ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.8. Динаміка періоду обороту кредиторської заборгованості ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.9. Динаміка фінансового та операційного циклів ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.10. Динаміка коефіцієнта стійкості економічного росту ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.11. Фактори, що впливають на ділову активність підприємства в контексті прибутковості ПАТ «ЗМК «ЗСС»; Рис. 2.12. Концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «ЗСС».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

7. Дата видачі завдання _____ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Теоретичні та методичні основи управління діловою активністю на засадах «золотого правила економіки»</i>		
2	<i>Огляд джерел інформації з законодавчих та нормативно – правових засад з питань управління діловою активністю підприємством</i>		
3	<i>Збір даних та опрацювання публічної інформації, фінансової звітності</i>		
4	<i>Дослідження ділової активності ПАТ «ЗСС»</i>		
5	<i>Розробка заходів з удосконалення управління діловою активністю ПАТ «ЗСС»</i>		

Студент _____

(підпис)

Нішта Н.В.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проєкту) _____

(підпис)

Бушман Т.С.

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

Венгер О.М.

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Нішта Н.В.. Управління діловою активністю ПАТ «ЗСС» на засадах «золотого правила економіки».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальністю 073 – Менеджмент, науковий керівник Бушман Т.С. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, кафедра управління та адміністрування, 2024.

Обґрунтовано теоретичні та методичні основи управління діловою активністю на засадах «золотого правила економіки». Виконано дослідження ділової активності ПАТ «ЗСС» з точки зору прибутковості. Запропоновано концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗСС» в контексті зростання прибутковості.

Ключові слова: ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, ОБОРОТНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ ЦИКЛ, МОДЕЛЬ ДЮПОНА, «ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО ЕКОНОМІКИ»

ABSTRACT

Nishta N.V. Management of business activity of PJSC «ZSS» on the basis of the «golden rule of economics».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 073 – Management, supervisor Bushman T.S. Potebnya Engineering Education and Research Institute of ZNU, Department of Management and Administration, 2024.

The theoretical and methodological foundations of business activity management on the basis of the «golden rule of economics» are substantiated. The study of business activity of PJSC "ZSS" in terms of profitability is carried out. A conceptual approach to managing the business activity of ZSS PJSC in the context of profitability growth is proposed.

Keywords: BUSINESS ACTIVITY, TURNOVER, PROFITABILITY, FINANCIAL CYCLE, DUPONT MODEL, «GOLDEN RULE OF ECONOMICS»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ «ЗОЛОТОГО ПРАВИЛА ЕКОНОМІКИ»	9
1.1. Сутність ділової активності промислового підприємства та фактори, що впливають на її рівень.....	9
1.2. Механізм управління діловою активністю промислового підприємства.....	18
1.3. Оцінка ділової активності підприємства на засадах «золотого правила економіки»	26
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПАТ ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»....	35
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «ЗМК «ЗСС»	35
2.2. Дослідження відносних показників ефективності формування активів та капіталу ПАТ «ЗМК «ЗСС» в контексті ділової активності	39
2.3. Дослідження відносних показників ділової активності ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь».....	49
2.4. Концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» в контексті зростання прибутковості.....	57
Висновки до розділу 2.....	66
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ділова активність підприємства за сучасних ринкових умов сьогодні стає інтегральною характеристикою підприємства стосовно його відповідності об'єктивним економічним умовам, що склалися в певний момент часу. Спираючись на принципи управління підприємством і враховуючи особливості сучасної економічної ситуації можна запропонувати таку дефініцію цього поняття: ділова активність підприємства – це спектр реальних дій, скорегованих на значний ступінь ризику діяльності, що спрямовані на динамічність розвитку суб'єкта господарювання і досягнення ним поставлених цілей та заданих програм, на раціональне використання його економічного потенціалу. Слід зауважити, що не «лише наявність і використання ресурсного потенціалу підприємства виступає фактором формування і рівня прояву його ділової активності, але і, навпаки, від рівня і спрямованості прояву ділової активності залежать динаміка і ефективність використання ресурсів, вибір пріоритетного для підприємства вектору економічного розвитку.

Ділову активність підприємства можна охарактеризувати за допомогою кількісних та якісних критеріїв. До якісних (неформалізованих) критеріїв відносять: різноплановість товарів (продукції) підприємства; широту внутрішніх і зовнішніх ринків збуту; наявність продукції, що реалізується на експорт; репутацію підприємства і його конкурентоспроможність; стійкість зв'язків з партнерами підприємства (клієнтами, постачальниками); популярність товарів серед споживачів тощо. Таким чином, як економічна категорія, ділова активність є надзвичайно розгалуженою і багатоаспектною. Її слід розглядати з точки зору інтенсивності здійснення економічного процесу і ефективності діяльності підприємства за певний проміжок часу. Ділова активність підприємства відображає ступінь його життєздатності в умовах нестабільної економіки, який залежить від застосовуваних керівництвом управлінських принципів, що проявляються через спектр реальних дій,

спрямованих на динамічність розвитку суб'єкта господарювання і досягнення ним поставлених цілей та заданих програм. Ділова активність підприємства відрізняється високою чутливістю до змін бізнес-середовища, і, відповідно, потребує об'єктивної оцінки у розрізі видів економічної діяльності.

Об'єкт дослідження бакалаврської роботи – процеси ідентифікації рівня та управління діловою активністю підприємства на засадах «золотого правила економіки».

Предмет дослідження – основи управління діловою активністю в контексті зростання прибутковості підприємства.

Мета бакалаврської роботи – розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління діловою активністю промислового підприємства на засадах «золотого правила економіки».

Для досягнення зазначеної мети в бакалаврській роботі **вирішено наступні завдання:**

- досліджено теоретичні та методичні основи управління діловою активністю підприємства на засадах «золотого правила економіки»;
- опрацьовано питання методичних підходів до аналізу коефіцієнтів ділової активності, які характеризують ефективність використання ресурсів підприємства;
- досліджено основні фінансово-економічні результати діяльності ПАТ «ЗСС», здійснено коефіцієнтний аналіз;
- досліджено вплив факторів на рентабельність власного капіталу;
- запропоновано концептуальний підхід до управління діловою активністю підприємства ПАТ «ЗСС» в контексті зростання прибутковості.

В бакалаврській роботі використано такі загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: діалектичний метод і метод спостережень, методи критичного та порівняльного аналізу і синтезу, системний підхід, ситуаційний підхід.

Інформаційною базою бакалаврської роботи є методичні та наукові праці з теми дослідження, нормативні та законодавчі акти України, статистична інформація.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати бакалаврського дослідження обговорювались на засіданнях наукового гуртка «Формування та розвиток цифрових компетенцій студентів в умовах цифровізації» кафедри управління та адміністрування ІННІ ім. Ю.М. Потебні ЗНУ.

Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 104 стор. Робота містить 12 рисунків, 6 таблиць. Список використаних джерел включає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ «ЗОЛОТОГО ПРАВИЛА ЕКОНОМІКИ»

1.1. Сутність ділової активності промислового підприємства та фактори, що впливають на її рівень

Ділова активність підприємства за сучасних ринкових умов сьогодні стає «інтегральною характеристикою підприємства стосовно його відповідності об'єктивним економічним умовам, що склалися в певний момент часу. Ситуацію обтяжує коло кризових проявів сучасного стану невирішеності системних проблем розвитку національної економіки (дисбаланс між виробництвом і споживанням, заощадженнями та інвестиціями й т. д.)» [1, с.14].

Монографічний аналіз трактування поняття «ділова активність підприємства» дозволив виокремити три аспекти: комерційний (Л.Й. Кобрин, Е.А. Леоненко, Л.О. Коваленко, Н.Л. Мешкова, С.М. Ногіна, С.А. Бурий, В.О. Мукомела-Михалець, О.І. Марченко, Ю.В. Тимчишин-Чемерис та ін.); виробничий (А. М. Турило, Г. В. Остапкович, О.Д. Щербань, Н.М. Деєва, О. І. Дедіков, Ю.С. Цал-Цалко та ін.); фінансовий (Н.Б. Кащена, О.О. Горошанська, Т.П. Куриленко та ін.), змішаний (комплексний) (Г.Ю. Ткачук, В.О. Подольська, О.В. Яріш, О.А. Гарасюк, М.Ю. Ігнатенко, О.О. Шеремет, В.О. Мец, Г.М. Сидоренко-Мельник, М.Д. Білик та ін.). Схематично результати дослідження та вибірково прихильники векторів дослідження представлено на рис. 1.1. Як вважає А.М. Турило, і ми погоджуємось з його думкою, «ділову активність промислового підприємства» слід розглядати з точки зору господарської діяльності і активності підприємства. Як показали результати проведеного дослідження, у цьому контексті доцільно:

- надавати оцінку господарської діяльності – активна або пасивна на протязі певного періоду часу;
- визначати активність підприємства на певному ринку (світовому, вітчизняному, регіональному тощо);
- розглядати активність підприємства за сферами діяльності (кредитною, страховою, майновою, фінансовою тощо), які у свою чергу визначають види активності – страхова, фінансова і т. п.;
- визначати активність підприємства за видами діяльності – звичайною, основною, операційною, інвестиційною, фінансовою;
- розглядати активність підприємства за певними процесами – процес кредитування, процес реалізації продукції тощо;
- оцінювати активність виконання управлінських функцій (обліку, планування, контролю) тощо» [2, с.79].

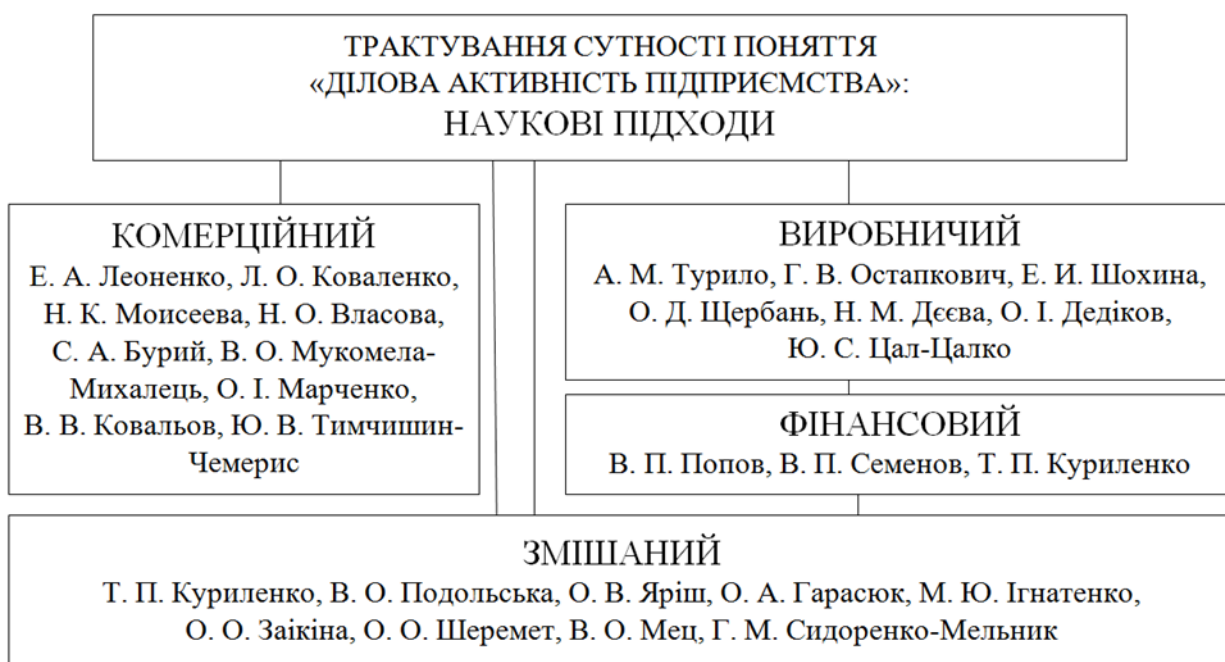

Рис.1.1. Наукові підходи до трактування сутності поняття «ділова активність підприємства»

Таким чином, «ділову активність промислового підприємства можна визначити як процес щодо забезпечення досягнення цілей розвитку

підприємства у сфері виробництва і реалізації продукції. Отже, ступінь досягнення цілей розвитку на певному етапі залежать від рівня ділової активності. Ділова активність – це лише один із видів активностей, серед яких, крім зазначених вище, виділяють інноваційну, соціальну, екологічну, ринкову, економічну, технічну та інші» [3, с. 36]. Проаналізувавши наявні точки зору щодо трактування поняття «ділова активність» можна зробити висновок, що погляди дуже різні і немає універсального визначення. Кожний автор намагається виокремити певні найбільш важливі, на його думку, особливості, нюанси, що є на фоні інших більш значущими [4, с. 76]. Існуючі підходи до дефініції терміна «ділова активність підприємства» здебільшого сконцентровані на «ефективності використання матеріальних, трудових, фінансових і інших ресурсів; характеризують якість управління; визначають можливості потенційного розвитку підприємства; достатність його капіталу, а також конкурентоспроможність та освоєння ринків збуту. Все це підтверджує складність універсального формулювання ділової активності підприємства, бо повинна враховуватись характеристика переваг суб'єкта господарювання, його здатність до розвитку за усіма видами діяльності, можливість ефективного функціонування і досягнення цілей власників (рис. 1.2)» [5, с. 13].

Рис. 1.2. Комплекс ознак ділової активності підприємства [5, с. 13]

Спираючись на принципи управління підприємством і враховуючи особливості сучасної економічної ситуації можна запропонувати таку дефініцію цього поняття: ділова активність підприємства – це спектр реальних дій, скорегованих на значний ступінь ризику діяльності, що спрямовані на динамічність розвитку суб'єкта господарювання і досягнення ним поставлених цілей та заданих програм, на раціональне використання його економічного потенціалу.

Слід зауважити, що не «лише наявність і використання ресурсного потенціалу підприємства виступає фактором формування і рівня прояву його ділової активності, але і, навпаки, від рівня і спрямованості прояву ділової активності залежать динаміка і ефективність використання ресурсів, вибір пріоритетного для підприємства вектору економічного розвитку».

Ділову активність підприємства можна охарактеризувати за допомогою кількісних та якісних критеріїв. «До якісних (неформалізованих) критеріїв відносять: різноплановість товарів (продукції) підприємства; широту внутрішніх і зовнішніх ринків збуту; наявність продукції, що реалізується на експорт; репутацію підприємства і його конкурентоспроможність; стійкість зв'язків з партнерами підприємства (клієнтами, постачальниками); популярність товарів серед споживачів тощо» [6, с. 335; 7, с. 255; 8, с. 110]. Оцінка ділової репутації на якісному рівні може бути отримана шляхом порівняння діяльності досліджуваного підприємства з діяльністю фірм, споріднених за сферою вкладання капіталу.

Ці «неформалізовані показники необхідно порівняти з показниками інших підприємств, аналогічних за сферою вкладання капіталу. За допомогою кількісних критеріїв можна охарактеризувати ефективність використання економічного потенціалу підприємства за двома напрямками:

- ступенем виконання плану (динаміки розвитку) основних показників господарської діяльності та забезпеченням встановлених темпів зростання прибутку, виручки від реалізації та капіталу (активів);

- рівнем ефективності використання фінансово-господарських ресурсів підприємства» [6, с. 336; 7, с. 256; 8, с. 110].

Оскільки результати аналізу ділової активності є підґрунтям щодо забезпечення результативної діяльності суб'єкта господарювання, доцільно «при оцінці його стану виділити рівні ділової активності та притаманні їм господарські ситуації, що зумовлюють певні результати фінансово-господарської діяльності. В умовах нестабільної економіки доцільно виділити достатній, задовільний та незадовільний рівні ділової активності» [5, с. 19-20].

Кожному рівню ділової активності відповідає характерна господарська ситуація, у зв'язку з чим виділяють нормальну, проблемну і кризову ситуації. «Нормальна ситуація відповідає достатньому (високому) рівню ділової активності та означає такий збіг умов і обставин, коли створюються сприятливі умови для функціонування суб'єкта господарювання, за яких формується стійка тенденція підвищення темпів зростання оціночних показників. Здійснюється моніторинг ділової активності, ретельно вивчаються інформаційні потоки та відбувається швидке реагування на проблемні питання» [9].

Проблемна ситуація існує на підприємстві, рівень ділової активності якого відповідає задовільному (середньому) і визначається як збіг господарських умов та чинників, за яких формується тенденція до погіршення стану підприємства та спостерігається нестійка динаміка оціночних показників ділової активності. Здійснюється експрес аналіз та експрес прогноз рівня ділової активності.

Кризова ситуація характеризує незадовільний (низький) рівень ділової активності і виникає в разі відсутності оперативного реагування на стратегічні питання, які потребують термінового вирішення. Її можна визначити як «збіг обставин, які формують стійку негативну тенденцію оціночних показників ділової активності та погрожують підприємству банкрутством» [10, с. 90]. «Моніторинг ділової активності, зміна стилю керівництва та прийняття оперативних управлінських рішень допомагають уникнути негативних

наслідків». Визначення проблемної або кризової ситуації при оцінці стану ділової активності викликає необхідність термінового прийняття оперативних управлінських рішень. Визначення меж рівнів ділової активності підприємства у взаємозв'язці із певною виробничо-господарською ситуацією та характеристика способів підвищення зазначених рівнів наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика рівнів ділової активності підприємства [5, с. 21]

Рівень ділової активності	Господарська ситуація	Характеристика рівня ділової активності	Способи підвищення та стабілізації рівня ділової активності
1	2	3	4
Достатній (високий)	Нормальна	Стійкий фінансовий стан, активна інвестиційна та інноваційна політика, стійка тенденція до зростання оціночних показників, високий рівень показників ефективності використання ресурсів	Підвищення якості продукції, розробка нових її видів; постійний пошук резервів зниження витрат усіх видів сировини та матеріалів; періодичне оновлення виробничої бази на новій технологічній основі; формування запасу ресурсів відповідно до потреб підприємства; оптимізація структури джерел їх фінансування
Задовільний (середній)	Проблемна	Нестійкий фінансовий стан, інертне (епізодичне) здійснення інвестиційної і інноваційної діяльності, нестійка динаміка зростання оціночних показників, суттєве зниження ефективності використання ресурсів	Нейтралізація надмірних залишків запасів; реалізація продукції, що не користується попитом; дослідження ринкового середовища; аналіз власних позицій і конкурентів; скорочення тривалості операційного циклу за рахунок невиправданої тривалості основних його етапів; забезпечення ритмічної та злагодженої роботи підприємства; ліквідація простоїв обладнання, збоїв у постачанні; постійне здійснення аналізу ділової активності на усіх рівнях; розробка і прийняття управлінських рішень з урахуванням результатів аналізу

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4
Незадовільний (низький)	Кризова	Кризовий фінансовий стан, відсутність інноваційної діяльності, звужений тип виробництва, стійка негативна тенденція спаду оціночних показників, неефективне використання ресурсів	Локалізація ризикової ситуації відповідно до джерел її виникнення, зміна стилю управління в умовах кризової ситуації, експрес-аналіз ділової активності, оперативне реагування на виникнення проблемної ситуації

З розвитком ринкової економіки зростає роль управлінських рішень, обґрунтування яких здійснюється з урахуванням впливу бізнес-середовища на господарську ситуацію підприємства, а також відповідний рівень ділової активності.

Такий підхід до управління діяльністю підприємства ґрунтується на поглибленому аналізі ділової активності, результати якого дають змогу розробити заходи, спрямовані на зниження негативного впливу середовища і, як наслідок, запобігти утворенню кризової ситуації.

Усі аспекти діяльності суб'єктів господарювання традиційно формуються зовнішнім і внутрішнім оточенням. «Ринкове середовище формують зовнішні по відношенню до підприємства суб'єкти економічної діяльності. Насамперед це бізнес-партнери, з якими пов'язані ділові інтереси: клієнти, постачальники, замовники, контрагенти» [5, с. 22].

Зазначимо, що окремі науковці також пропонують «розмежовувати суб'єктів, які зацікавлені у забезпеченні ділової активності певного підприємства на зовнішніх і внутрішніх споживачів, які мають різну мету здійснення аналізу» [9, с. 20].

Оскільки підприємство функціонує в соціально-економічному просторі, нормативно-правову базу якого формує держава, то ділова активність будь-

якого суб'єкта господарювання неможлива без втручання державних та інших органів регулювання. Відомо, що держава може підтримувати підприємницьку діяльність двоюко: прямим регулюванням або непрямим шляхом - за допомогою податкового впливу та інших важелів економічного характеру. Проте досвід інших країн показує, що провідна роль прямих методів регулювання приводить до безініціативності компаній, тому потрібно акцентувати увагу на податковій, кредитній, амортизаційній політиці. Саме вона встановлює однакові для всіх «правила» підприємницької діяльності, у результаті чого створюються «відповідні соціально-економічні умови, які обумовлюють ступінь активності підприємницьких структур, а також їх можливості в досягненні високих результатів» [5, с. 22].

Серйозний вплив на діяльність підприємства мають і конкуренти, переваги яких у технологічній, інноваційній сферах виступають рушійною силою в пошуку ідей та засобів досягнення більш вагомих результатів у стратегічно важливих галузях діяльності. Наступною складовою бізнес-середовища є внутрішнє середовище підприємства, яке являє собою сукупність агентів, що діють всередині підприємства, та відносин, які виникають у них в процесі фінансово-господарської діяльності (керівництво, співробітники та власники). Таким чином, бізнес-середовище підприємства можна зобразити у схематичному вигляді [11, с. 148] (рис. 1.3).

Вплив бізнес-середовища на ділову активність підприємства проявляється через зміну складових бізнес-простору. У зв'язку з тим, що підприємство не в змозі комплексно вплинути на характер дії останніх, завданнями аналізу ділової активності мають бути відпрацювання варіантів реагування на зміни зовнішнього середовища на випадок, якщо така ситуація стане актуальною, а також визначення меж виробничих та збутових можливостей підприємства, вибір тих напрямків перетворень, розвиток яких дасть максимальний господарський ефект на довгострокову перспективу.

Як справедливо зазначають С. А. Бурій та В. О. Мукомела-Михалець «ділова активність має бути розглянута у контурі системи управління

підприємством, оскільки вона є результатом реалізації управлінських рішень щодо використання ресурсних та ринкових можливостей суб'єкта господарювання» [12, с. 17].

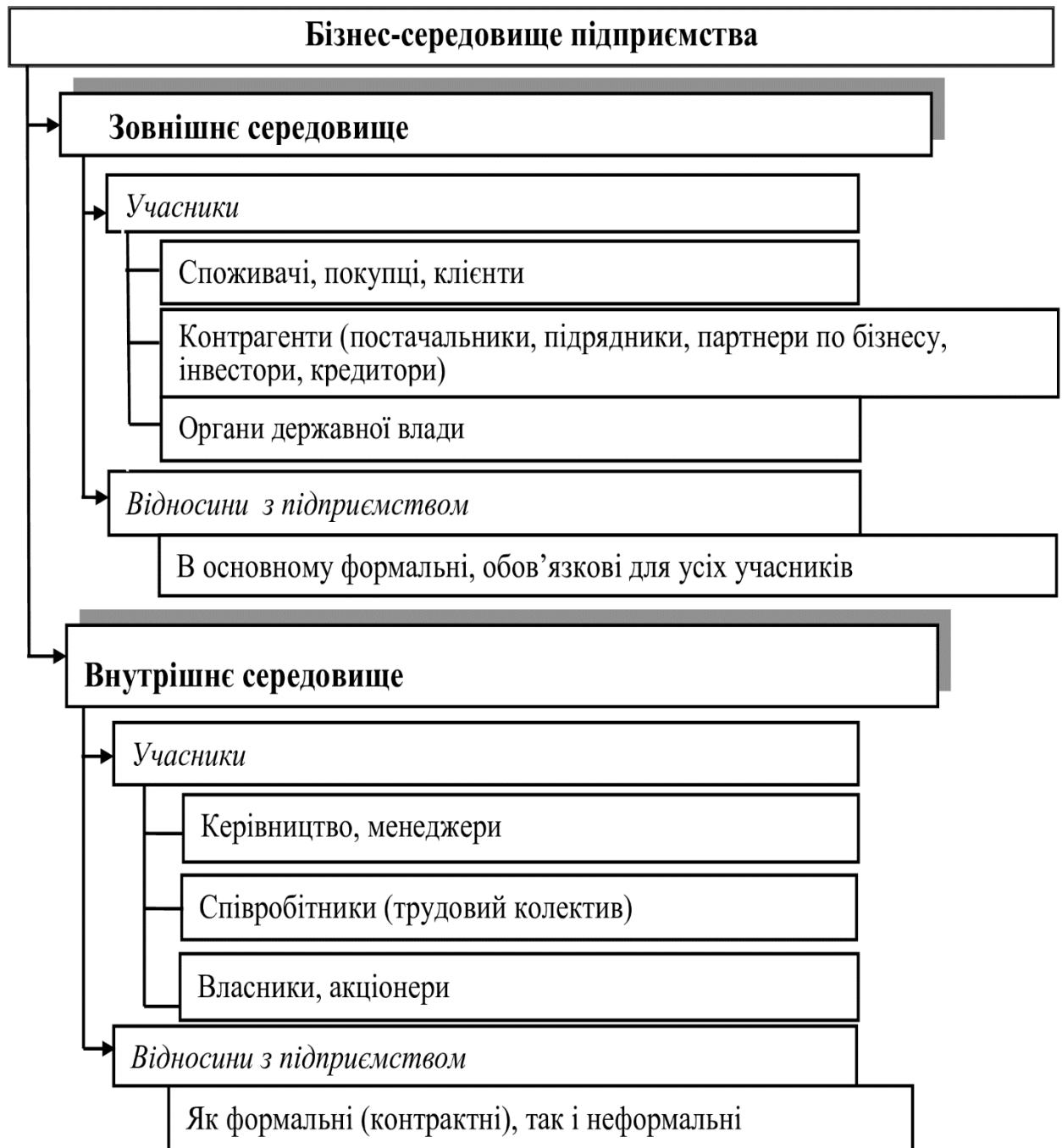

Рис. 1.3. Складові бізнес-середовища, що впливають на ділову активність підприємства [5, с. 23].

Таким чином, як економічна категорія ділова активність є надзвичайно розгалуженою і багатоаспектною. Її слід розглядати з точки зору інтенсивності

здійснення економічного процесу і ефективності діяльності підприємства за певний проміжок часу. Ділова активність підприємства відображає ступінь його життєздатності в умовах нестабільної економіки, який залежить від застосовуваних керівництвом управлінських принципів, що проявляються через спектр реальних дій, спрямованих на динамічність розвитку суб'єкта господарювання і досягнення ним поставлених цілей та заданих програм. Ділова активність підприємства відрізняється високою чутливістю до змін бізнес-середовища, і, відповідно, потребує об'єктивної оцінки у розрізі видів економічної діяльності.

1.2. Механізм управління діловою активністю промислового підприємства

Управління діловою активністю є одним із важливих завдань керівництва розвитком підприємства, в рамках якого формуються позитивні результати й генерується ефективність операційної діяльності. На думку І. О. Бланка, управління діловою активністю в системі управління розвитком підприємства посідає одне з провідних місць, оскільки «генерує спроможність підприємства до зростання його вартості, що є головною метою функціонування суб'єктів господарювання» [13, с. 50].

В економічній літературі підхід до управління фінансовим станом підприємства, сутнісною характеристикою якого виступає ділова активність, розглядається «із застосуванням двох підходів: управління розглядається як процес певної управлінської діяльності та як система принципів і методів» [14].

Ми приєднуємося до наукової точки зору, що «управління діловою активністю підприємства – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням досягнення такої фінансової позиції, що характеризується цільовим рівнем визначених

показників ділової активності й дозволяє забезпечувати параметри сталого розвитку в майбутньому» [15, с.15] .

Мета управління діловою активністю підприємства – це економічний ріст, розвиток підприємства та збільшення прибутку. Мета «управління діловою активністю підприємства реалізується через:

- визначення сутності та значення ділової активності;
- оцінку ретроспективи й поточного рівня ділової активності;
- формулювання проблем управління діловою активністю;
- окреслення пріоритетів потенційного розвитку ділової активності

підприємства.

Ці теоретичні положення формування системи управління діловою активністю підприємства лягли в основу моделі, представленої на рис. 1.4. Ця модель побудована з використанням основних принципів загальної теорії менеджменту та узгоджена з генеральною метою ефективного управління фінансами – знаходження і вміле використання такої системи інструментів і важелів, яка дозволить у комплексі використовувати всі можливості фінансового механізму, матиме високий ступінь адаптивності й потенціал оперативного реагування на зміни ситуації» [15, с.16].

Окреслення пріоритетів потенційного розвитку ділової активності дозволяє сформувати портфель «адаптивного інструментарію управління діловою активністю:

- принципи управління діловою активністю;
- методи управління діловою активністю;
- функції управління діловою активністю» [16].

В умовах кризи реалізація ефективної системи управління діловою активністю підприємства забезпечується «дотриманням принципів системного підходу, до яких належать:

- принципи цілеспрямованості та гнучкості системи;
- принцип емерджентності, або «постулат цілісності»;

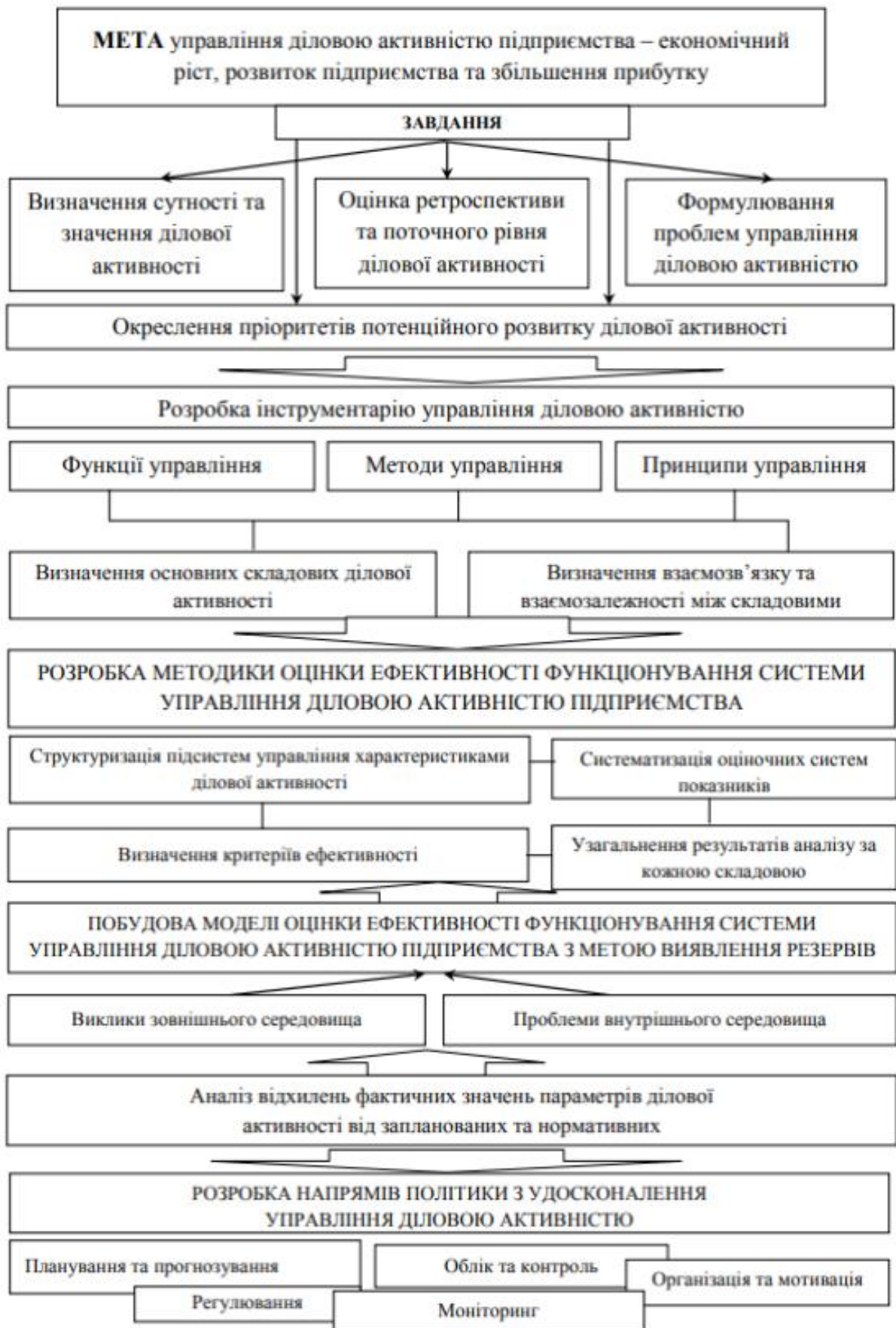

Рис.1.4. Модель управління діловою активністю підприємства [15, с.16]

- принцип структурно-функціональної єдності системи;
- принцип взаємозв'язку та відкритості;
- принцип різноманітності; принцип децентралізації;
- принцип нелінійності; ієрархічність» [17, с.24].

Слід зауважити, що реалізація промисловим підприємством концептуальних засад і принципів сприятимуть реалізації оперативних (забезпечення швидкості обороту коштів підприємства), координаційних (виконання балансових правил) та контрольних (результативність та ефективність фінансово-господарської діяльності) функцій управління діловою активністю підприємства.

Одним із ключових векторів управління є оцінка ринкової ситуації, яка характеризується обсягом виробництва, інвестицій, кількістю і розміром угод, станом портфелю замовлень, діловою репутацією, динамікою зайнятості, споживчих цін, завантаженням виробничих потужностей та т. ін.

Систематизація оціночних систем показників у моделі управління діловою активністю підприємства концентрується на максимально повному врахуванні «характеристик ділової активності, зважаючи на її синтетичний зміст (інтенсивність і динамічність розвитку, швидкість обороту коштів підприємства, ефективність і результативність використання наявного економічного потенціалу)» [15, с.17].

Слід наголосити, що особливо, в умовах кризи, викликаній коронавірусом, для промислових підприємств механізм оцінки ефективності функціонування системи управління діловою активністю здійснюється в напряму максимально можливого врахування викликів зовнішнього середовища та проблем внутрішнього.

Так, «фактично починаючи з 2020 рік українська промисловість увійшла у кризовий стан і перебуває в ньому до сьогодні. У січні 2020 р. падіння індексу промислової продукції склало 5,1%, у лютому – 1,5%. Та вже в березні вона отримала нищівний удар у вигляді пандемії COVID-19 та світової економічної кризи. Наслідком стало те, що в першому півріччі 2020 року

індекс промислової продукції скоротився на 8,3%. Індекс промислової продукції у першому півріччі 2020 року склав лише 80,6% від рівня першого півріччя 2013 року та 77,7% від рівня першого півріччя 2011 року» (рис.1.5).

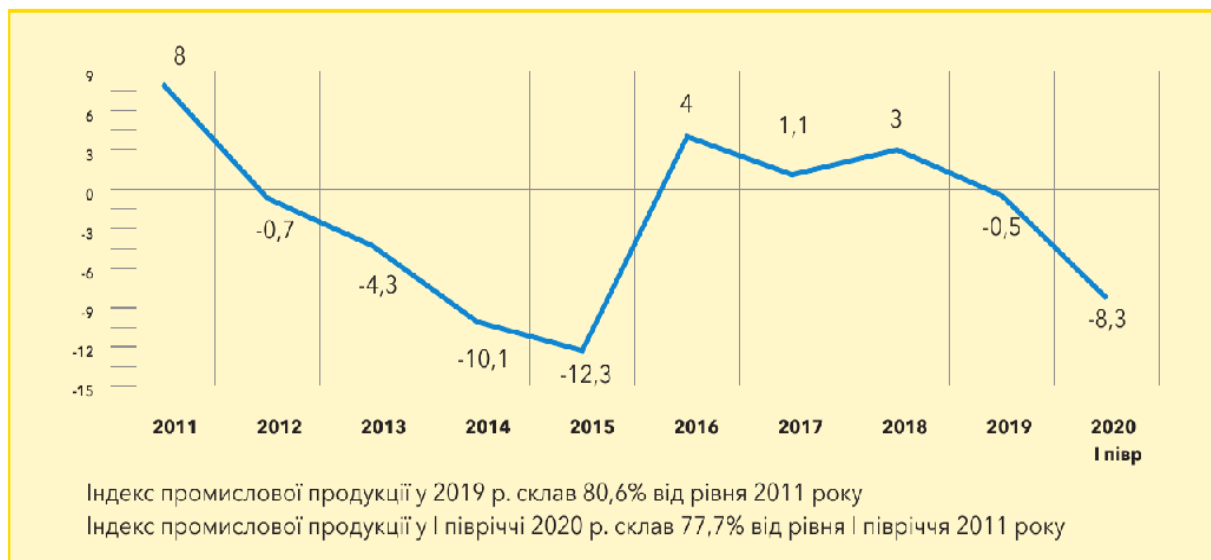

Рис.1.5. Зміна індексу промислової продукції, %

Ще раніше «основними чинниками стрімкого падіння в промисловості стали анексія Росією Криму, військове протистояння на сході країни разом з втратою контролю над частиною території Донбасу, втрата російського ринку та кооперації з російськими промисловими підприємствами, а також несприятлива кон'юнктура цін на основні товари українського експорту, технічні бар'єри та низький рівень кооперації української промисловості з промисловістю Євросоюзу, падіння внутрішнього попиту та відкритість економіки України для імпорту промислової продукції.

Індикатор ділової впевненості і в промисловості в цілому, і у переробній промисловості залишається вкрай низьким. Більше того, з початку спостережень у 2015 році він жодного разу так і не вийшов на рівень вище 0, демонструючи стабільно песимістичні настрої промисловців (рис.1.6.)» [16, с.5].

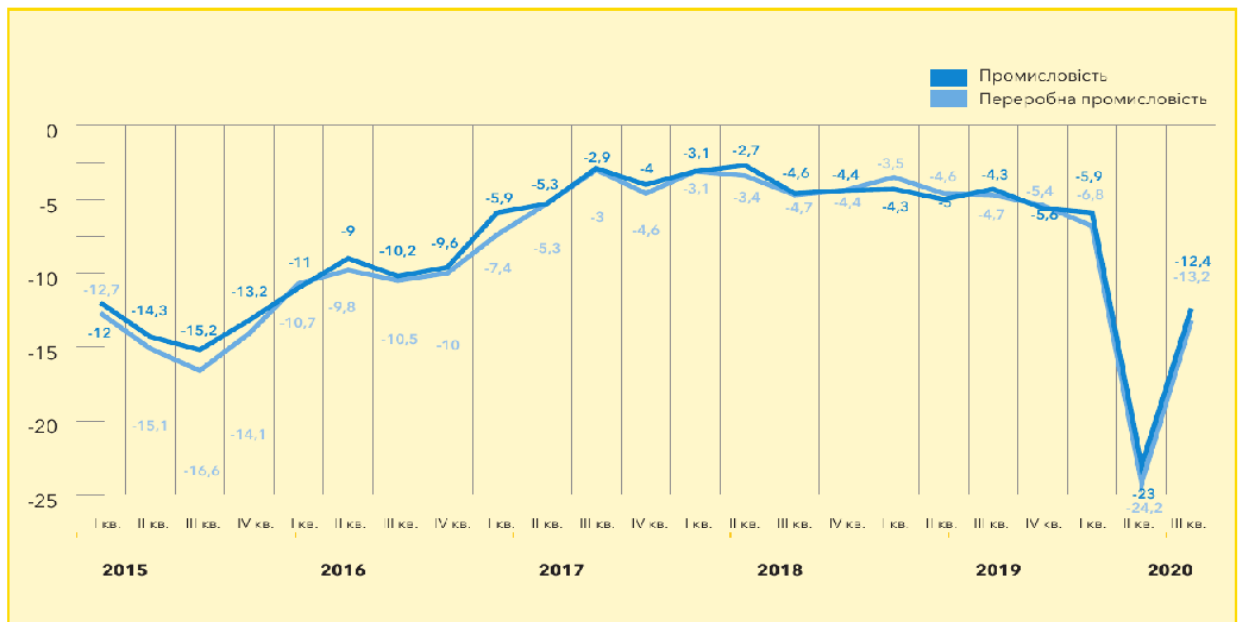

Рис.1.6. Індикатор ділової впевненості в промисловості [16]

Загальні умови функціонування українських підприємств, у кризових умовах значно погіршуються «через брак фінансових ресурсів. Можливості нарощення власного капіталу є мінімальними, навіть має місце його «проїдання». Через недоступність довгострокового і середньострокового кредитування через високу вартість кредитів обмежено доступ до позикових ресурсів. Підприємства відчувають нестачу або дефіцит власного оборотного капіталу, виникають проблеми, пов'язані з оплатою праці персоналу (вимушені відпустки), брак коштів для виконання податкових зобов'язань, виплата орендної плати та ін. Вітчизняні підприємства у своїй більшості не сформували достатній запас міцності для того, щоб ефективно працювати в умовах карантинних обмежень. Встановлення особливих режимів роботи в надзвичайних ситуаціях (локдаун) призводить до падіння доходів через втрату продуктивності. Фактори зовнішнього середовища (економічного, науково-технічного, соціально-політичного тощо) також здійснюють вплив на ділову активність підприємства, адже воно виступає відкритою системою, результативність роботи якої значної мірою залежить від їх вектору та сили дії» [15, с.17].

Несвоєчасна та неадекватна оцінка впливу цих обмежень та умов створює передумови для виникнення кризового стану й банкрутства підприємства. Таким чином, урахувавши все вищезазначене, вважаємо за актуальним введення факторного аналізу відхилень фактичних значень параметрів ділової активності від запланованих і нормативних. Навіть незначне відхилення може свідчити про наявність прихованої загрози. На основі слабких сигналів і гнучких експертних рішень може бути сформований пакет завдань протидії кризі. Саме цей спосіб управління діловою активністю підприємства дає змогу своєчасно запобігти негативним наслідкам до того, як вони стали необоротними, і спрямувати підприємство на прийнятій і раціональній шлях розвитку.

Розробка «напрямів політики з удосконалення управління діловою активністю повинна включати такі функціональні напрями:

- планування та фінансове прогнозування;
- регулювання;
- організацію оптимальної системи функціонування зв'язку між керуючою та керованою підсистемами управління діловою активністю підприємства;
- фінансовий моніторинг;
- облік та контроль» [15, с.17].

Вважаємо, що в процесі управління діловою активністю підприємства слід враховувати функціональну складову з фінансового планування і прогнозування, що надасть керівництву підприємства науково-обґрунтоване передбачення ситуації в майбутньому на підставі системи фактів і доказів (стратегію) та дозволить окреслити шляхи вдосконалення ділової активності підприємства.

В умовах сьогодення «наявність стратегії управління діловою активністю, яка б відповідала умовам розвитку (за постійними ризиками, які здебільшого прогнозуються і є внутрішніми для підприємства; тимчасовими ризиками, які можна прогнозувати; за постійними ризиками, які важко

прогнозувати та які є зовнішніми відносно діяльності підприємства), є запорукою покращення фінансово-економічного становища» [19, с.91].

Регулювання станів ділової активності пов'язано із забезпеченням ефективності таких процесів у функціонуванні моделі управління діловою активністю підприємства, як корегування, ув'язування, координація та узгодженість управлінських рішень стратегічного, поточного та оперативного характеру. Потребує вдосконалення процес здійснення контролю фактичних параметрів ділової активності підприємства. Дієвими інструментами контролю на заключному етапі управління діловою активністю виступають застосування ключових показників ефективності та системи збалансованих показників. Окрему увагу слід приділити «забезпеченню такої складової механізму управління діловою активністю підприємства, як фінансовий моніторинг», адже введення його в модель управління «створює базу для розробки пропозицій із відповідного коригування окремих напрямів діяльності з метою її нормалізації та підвищення ефективності. Проведення фінансового моніторингу ділової активності на підприємстві дозволить виявити ймовірність настання кризової ситуації ще до її виникнення, розробити можливі методи її уникнення або зниження негативного впливу на підприємство в цілому» [20, с.283]. Кінцевим продуктом функціонування моделі є пакет прикладних рекомендацій зі збереження досягнутого стану, опрацювання резервів покращення або можливостей захисту від небажаних впливів та проблемних ситуацій.

Реалістичним сценарієм розвитку ділової активності українських підприємств у сучасних кризових умовах, які після карантинних заходів посилились повномасштабною війною, що розпочала рф 24.02.2022 р., є «прогнозоване зниження, яке виступає наслідком глобальних шоків і локальних проблем. Системні ризики економіки, стан товарних ринків, проблеми налагодження ділових зв'язків, як-то розірвання сталих зовнішньо-економічних ланцюжків, проблеми із забезпечення платоспроможного партнерства, пандемія та карантинні обмеження, падіння доходів та

відповідно зниження купівельної спроможності кінцевих споживачів – це й багато інших факторів зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища українських підприємств досить серйозно перешкоджають досягненню глобальної мети управління діловою активністю підприємства в кризових умовах». Реалізація запропонованої моделі управління діловою активністю промислового підприємства полягає в адаптивному та оперативному виробленні таких рішень, які дозволили б досягти бажаного результату за мінімальних додаткових витрат і мінімальних негативних наслідків. Запропоновані рекомендації з перебудови моделі «управління діловою активністю підприємства, засновані на обґрунтованому включенні в модель функціональних блоків із поглибленого факторного аналізу, прогнозування та моніторингу, контролю за фактичним станом, мають універсальний характер» [15, с.18]. Враховуючи наявні ресурси виробничого підприємства, управлінці мають обрати найбільш прийнятні методи та інструменти управління, які слід реалізувати шляхом використання доступних в умовах кризи ресурсів управління. Таким чином, нами обґрунтовано адекватність запропонованої авторами Г.М. Сидоренко – Мельник та А.В. Зінченко моделі управління діловою активністю підприємства в умовах кризи. Звісно ми також вважаємо, що кожне підприємство розробляє власну модель управління діловою активністю виходячи з впливу внутрішніх та зовнішніх чинників.

1.3. Оцінка ділової активності підприємства на засадах «золотого правила економіки»

На рівні окремого підприємства ступінь його «ділової активності» визначається за допомогою цілої системи показників економічної ефективності господарювання та вимірюється одним з двох способів, які відображають результативність роботи підприємства відносно або розміру авансованих ресурсів, або розміру їх споживання (витрат) у процесі виробництва, а саме:

1. Забезпечення запланованих темпів росту та динаміки основних показників діяльності підприємства.

2. Розрахунку системи показників, які характеризують використання ресурсів підприємства» [21, с.38].

Прерогатива показників ділової активності полягає у визначенні інтенсивності економічного зростання. Отже, «показники ділової активності – це, перш за все, показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що автоматично відносить їх до системи показників економічної ефективності. До показників ділової активності, у першу чергу, слід віднести: швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, а також швидкість обороту вкладеного в них капіталу». Аналіз стану оборотних активів, а також названих вище «показників оборотності, дозволяє:

- оцінити ефективність використання ресурсів підприємства;
- з'ясувати, у що вкладаються кошти підприємства протягом фінансового циклу;
- визначити наявні можливості та реально вжити необхідних заходів щодо зміцнення фінансового стану підприємства (табл. 1.2)» [22 – 25].

Оскільки розмір прибутку, отриманого як результат діяльності, також характеризує ділову активність підприємства, для якісної оцінки її рівня можна використовувати «систему показників рентабельності, котрі є узагальнюючими показниками, що всебічно характеризують діяльність підприємства. За таких умов показники рентабельності розглядаються саме у якості критеріїв ділової активності підприємства і поряд з показниками оборотності активів оцінюють його результативність, тобто, визначають кінцевий результат господарювання (прибуток або виручку) на одиницю залучених ресурсів чи понесених витрат» [26, с.88].

Таблиця 1.2

Характеристика показників ділової активності підприємства [22 – 25]

Показник 1	Характеристика 2
Коефіцієнт оборотності капіталу	Відображає швидкість обороту капіталу підприємства в цілому. Зростання значення даного показника свідчить про прискорення оборотності коштів підприємства або інфляційне зростання цін (у разі зниження рентабельності)
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Визначає швидкість обороту власного капіталу підприємства, що для акціонерних товариств означає активність засобів, якими ризикують акціонери. Різке зростання значення показника вказує на підвищення рівня продажу, що має в значній мірі забезпечуватись кредитами банків і, як наслідок, знизити частку власників у загальному капіталі підприємства. Суттєве його зниження відображає тенденцію до бездіяльності частини власного капіталу суб'єкта господарювання
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Відображає розширення або, навпаки, зниження обсягів комерційного кредиту, що надається підприємству. Зростання значення коефіцієнта засвідчує прискорення сплати підприємством власної поточної заборгованості, а його зниження – додаткове залучення комерційного кредиту
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	Визначає середній термін повернення підприємством власних боргів (за виключенням зобов'язань перед банками та за іншими позиками), Поряд з показниками, що визначають швидкість обороту заборгованості, у фінансовому аналізі застосовуються показники оборотності кредиторської заборгованості, які є індикаторами стану платіжної дисципліни, а також ефективності національної системи розрахунків. Їх оцінка є неодмінною і досить важливою складовою аналізу ділової активності підприємства
Коефіцієнт оборотності оборотних активів Тривалість обороту оборотних активів	Відображає швидкість обороту усіх мобільних активів підприємства. Його зростання може характеризуватися позитивно, за умови прискорення обороту виробничих запасів та незавершеного виробництва, або негативно – у разі уповільнення їх оборотності Характеризує тривалість операційного циклу підприємства.
Коефіцієнт закріплення оборотних активів	Є зворотнім до коефіцієнта оборотності оборотних активів і визначає розмір коштів, необхідних для виробництва та реалізації одиниці продукції.
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів	Відображає ефективність виробничого процесу. Поряд з тривалістю обороту готової продукції показник тривалості обороту матеріальних оборотних активів визначає характер виробничого процесу
Коефіцієнт оборотності готової продукції	Характеризує швидкість обороту (реалізації) готової продукції. Зростання його значення свідчить про підвищення попиту на продукцію підприємства, а поступове зниження – про затоварювання складів підприємства власною продукцією через її не конкурентоздатність.

Продовження таблиці 1.4

1	2
Тривалість обороту готової продукції	Характеризує термін повної реалізації виготовленої підприємством Продукції
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Характеризує рухливість вільних коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства. Його зростання свідчить про певну активність в діях підприємства, яка виражається вкладенням тимчасово вільних коштів у активи, що дають змогу отримати додаткові прибутки. Разом з тим, це також може бути свідченням нестачі у підприємства вільних коштів, що в силу різних причин значно знижує рівень його ліквідності
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Визначає швидкість обороту дебіторської заборгованості. Його зростання може відображати скорочення обсягів продажу в кредит, а зниження, навпаки, - збільшення суми комерційного кредиту, що підприємство надає замовникам
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	Характеризує середній термін інкасації (погашення) дебіторської заборгованості, тому позитивно оцінюється його скорочення. Для більш детального аналізу оборотності поточних активів підприємства важливе значення має детальна оцінка структури його дебіторської заборгованості, а також швидкості обороту заборгованості замовників за розрахунками за поставлену їм продукцію
Операційний цикл підприємства	Представляє собою період повного обороту суми оборотних активів, у ході якого відбувається зміна окремих їх форм, тобто, період часу від моменту витрачання підприємством грошових коштів на придбання матеріальних оборотних активів до надходження грошей від дебіторів за реалізовану їм продукцію
Виробничий цикл підприємства	Характеризує період повного обороту матеріальних елементів оборотних активів, що використовуються для обслуговування виробничого процесу, починаючи з моменту надходження сировини, матеріалів та напівфабрикатів на підприємство й закінчуючи моментом відвантаження виготовленої з них готової продукції замовникам
Фінансовий цикл підприємства	Це період повного обороту грошових коштів, інвестованих в оборотні активи, починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за отримані сировину, матеріали та напівфабрикати і закінчуючи повною інкасацією дебіторської заборгованості за поставлену готову продукцію

Вважаємо, що «аналіз ділової активності підприємства зведений до оцінки коефіцієнтів оборотності активів та капіталу, а також показників рентабельності має ряд обмежень у застосуванні. Зокрема статичність аналізу фінансових коефіцієнтів, що не дає змоги оцінити динаміку розвитку підприємства; відсутність єдиного інтегрального показника ділової активності для узагальнення і прийняття стратегічних рішень; складність визначення

галузевих (нормативних) значень коефіцієнтів у підприємств з широкою виробничою спеціалізацією» і ін. [27].

Враховуючи «характерні риси сучасного підприємства як цілеспрямованість, динамізм, саморозвиток необхідно визнати, що для оцінки їх ділової активності поряд з фінансовими коефіцієнтами доцільно використовувати співвідношення темпів зміни основних показників розвитку підприємства, яке у фінансовому аналізі дістало назву «золоте правило економіки підприємства»» [27 – 30]. «Золоте правило економіки» є найбільш загальним вираженням темпів зміни ділової активності і характеризує даний процес як співвідношення темпів зростання чистого прибутку, доходу підприємства та його майна. Таким чином, дане правило спирається на характеристики ділової активності як категорії, що характеризує рівень ефективності використання вкладених ресурсів в динаміці. «Золоте правило економіки» є найбільш загальним вираженням темпів зміни ділової активності і характеризує даний процес як «співвідношення темпів зростання чистого прибутку, доходу підприємства та його майна». Таким чином, дане правило спирається на характеристики ділової активності як категорії, що характеризує рівень ефективності використання вкладених ресурсів в динаміці. «Золоте правило економіки» можна відобразити наступною формулою:

$$100\% < TЗ(A) < TЗ(BK) < TЗ(ЧД) < TЗ(ЧП), \quad (1.1)$$

де $TЗ(A)$ ланцюговий темп зростання активів підприємства;

$TЗ(BK)$ ланцюговий темп зростання власного капіталу підприємства;

$TЗ(ЧД)$ ланцюговий темп зростання чистого доходу (виручки) від реалізації товарів, робіт, послуг підприємства;

$TЗ(ЧП)$ – ланцюговий темп зростання чистого прибутку підприємства.

Перша нерівність ($100\% < TЗ(A)$) означає, що економічний потенціал підприємства зростає, тобто розширюються масштаби його діяльності».

Друга нерівність ($TЗ(A) < TЗ(BK)$) означає, що поряд із загальною сумою авансованого капіталу відбувається збільшення власного капіталу підприємства, тобто підтримується або зростає фінансова автономія підприємств і його фінансова стійкість.

Третя нерівність ($TЗ(BK) < TЗ(ЧД)$) вказує на те, що в порівнянні із збільшенням економічного потенціалу обсяг реалізації підвищується більш високими темпами, тобто ресурси комерційної організації використовуються більш ефективно, підвищується віддача з кожної грошової одиниці, вкладеної в компанію» [29].

Із четвертої нерівності ($TЗ(ЧД) < TЗ(ЧП)$) видно, що прибуток зростає випереджальними темпами порівняно з активами і доходом від реалізації, що свідчить про відносне зниження витрат виробництва та обігу як результат дій, спрямованих на оптимізацію технологічного процесу і взаємовідносин з контрагентами» [28; 29].

Однак можливі також відхилення від цієї ідеальної залежності, які не завжди слід розглядати як негативні. «Причинами порушення системи нерівності можуть бути освоєння нових перспективних напрямів застосування капіталу, реконструкція та модернізація діючих виробництв, упровадження продуктивних нововведень тощо. Така діяльність завжди пов'язана із значним вкладенням фінансових, матеріальних, інтелектуальних ресурсів, які порушують наведене співвідношення показників, але це не свідчить про зниження ділової активності підприємства». Схематично «золоте правило економіки» зображено на рисунку 1.7. «Золоте правило економіки» узагальнено відбиває найбільш бажану тенденцію розвитку підприємства чи групи підприємств, адже завжди бажано, щоб активи підприємства зростали (що означало б розширення масштабів діяльності підприємства), «власний капітал зростає вищими темпами ніж активи (збільшення фінансової незалежності), чистий дохід (виручка) від реалізації товарів робіт послуг зростає швидшими темпами ніж зростають активи (ефективне використання

ресурсів), чистий прибуток зростає швидшими темпами ніж чистий дохід (відносне скорочення витрат)» [4].

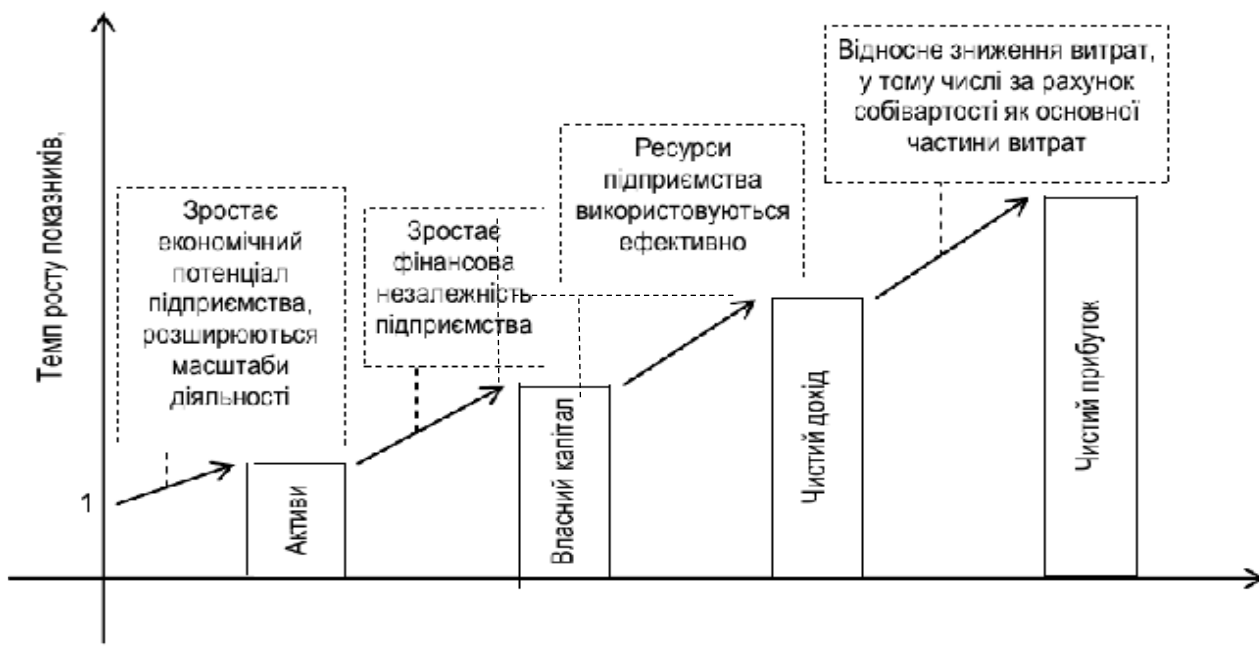

Рис. 1.7. Відображення логіки та економічної сутності «золотого правила економіки»

Динамічна оцінка ділової активності підприємства за допомогою «золотого правила економіки» є доцільною в сучасних умовах, оскільки являється інтегральною оцінкою загальної ефективності підприємства і може бути використана при дослідженні темпів його розвитку. Результати аналізу дозволяють виявити «хворі місця», які потребують особливого контролю з боку керівництва підприємства.

Висновки до розділу 1

За результатами дослідження теоретико-методичних аспектів управління діловою активністю підприємства можемо сформулювати наступні висновки:

1. Обґрунтовано, що ділова активність є одним з вагомих показників розвитку промислових підприємств, оскільки в цілому відображає сутність економічних відносин в умовах ринку, коли гостро постає потреба зіставлення обсягів інвестованих ресурсів з проміжними та кінцевими результатами їх використання, що безпосередньо впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання і тісно пов'язане з ним.

Ділову активність промислового підприємства можна визначити як процес щодо забезпечення досягнення цілей розвитку підприємства у сфері виробництва і реалізації продукції.

Рівень ділової активності обумовлюється низкою факторів, які за характером впливу на кінцевий результат поділяються на зовнішні, які не залежать від діяльності суб'єктів господарювання, та внутрішні, що безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємств. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на діяльність підприємства, формують його бізнес-середовище, яке фактично визначає становище підприємства на ринку, його економічний потенціал та фінансовий добробут.

2. Доведено, що управління діловою активністю підприємства – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням досягнення такої фінансової позиції, що характеризується цільовим рівнем визначених показників ділової активності й дозволяє забезпечувати параметри сталого розвитку в майбутньому. Результативність управління діловою активністю промислових підприємств базується на якості та релевантності використовуваного інструментарію управлінським завданням у цій області, до складу яких у роботі віднесено: визначення сутності та значення ділової активності, оцінка ретроспективи та

поточного рівня ділової активності, формулювання проблем управління діловою активністю.

Запропонована у роботі модель управління діловою активністю підприємства, яка включає етапи: розробка методики оцінювання ефективності функціонування системи управління діловою активністю підприємства, побудова моделі ефективності функціонування системи управління діловою активністю підприємства з метою виявлення резервів, розробка напрямів удосконалення управління діловою активністю, сприятимуть реалізації оперативних (забезпечення швидкості обороту коштів підприємства), координаційних (виконання балансових правил) та контрольних (результативність та ефективність фінансово-господарської діяльності) функцій управління діловою активністю промислового підприємства.

2. З'ясовано, що оцінка ділової активності підприємства здійснюється з використанням різноманітних методичних підходів на якісному та кількісному рівнях. Кількісна оцінка ділової активності здійснюється за показниками ефективності та інтенсивності використання ресурсів, враховуючи темпи і напрямки їх змін. Якісний рівень оцінки є результатом порівняння діяльності суб'єкта господарювання з аналогічними йому за сферою застосування капіталу підприємствами.

Було доведено, що для оцінки внутрішньofірмової ефективності функціонування підприємства необхідно поєднувати статичний і динамічний підходи: статичну оцінку робити на основі фінансових коефіцієнтів ділової активності і рентабельності, а динамічну - шляхом перевірки співвідношення, іменованого «золотим правилом економіки підприємства». Динамічна оцінка ефективності діяльності підприємства в цілому, що здійснюється на основі «золотого правила», є пріоритетною в порівнянні зі статичною оцінкою з фінансових коефіцієнтів, так як є інтегральною оцінкою всієї внутрішньofірмової ефективності. Тому вона може бути використана в якості критерію при виборі стратегії розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗМК «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «ЗМК «ЗСС»

ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» [31, 34] являє собою підприємство з повним металургійним циклом. Предметом діяльності підприємства є виробництво та збут металургійної продукції, металовиробів виробничого і побутового призначення, інших супутніх видів продукції металургійного циклу. Крім того, здійснюється виробництво та збут іншої продукції промислово-технічного призначення, сільськогосподарської продукції, товарів народного споживання і продуктів харчування.

Станом на 31.12.2018 р. середньооблікова чисельність штатних працівників складала 10 394 осіб; середня чисельність позаштатних осіб та осіб, які працюють за сумісництвом (зовнішнім) – 46 осіб; чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) – 16 осіб. Фонд оплати праці складає 2 195 164,9 тис. грн. Збільшення фонду оплати праці (+409 608,5 тис. грн. або +22,9 %) відносно попереднього року відбулося за рахунок зростання середньої заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості на 33,4 % (+549 144,0 тис. грн.) та зниження чисельності працюючих в еквіваленті повної зайнятості на 7,8 % (– 139 535,5 тис. грн.). Тобто, темп росту заробітної плати перевищує темп зниження чисельності працюючих, що свідчить про покращення умов праці на підприємстві. Кадрова програма ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь», спрямована на забезпечення рівня кваліфікації працівників.

Структура реалізованої продукції підприємства у 2018 році в грошовому виразі представлена на рис. 2.1.

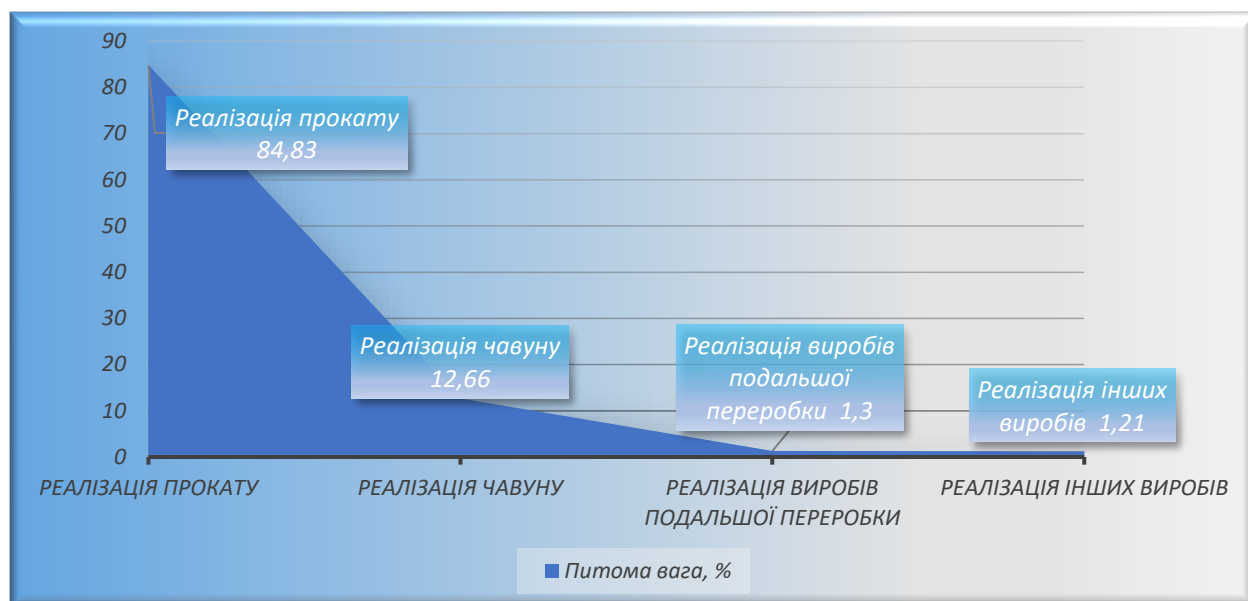
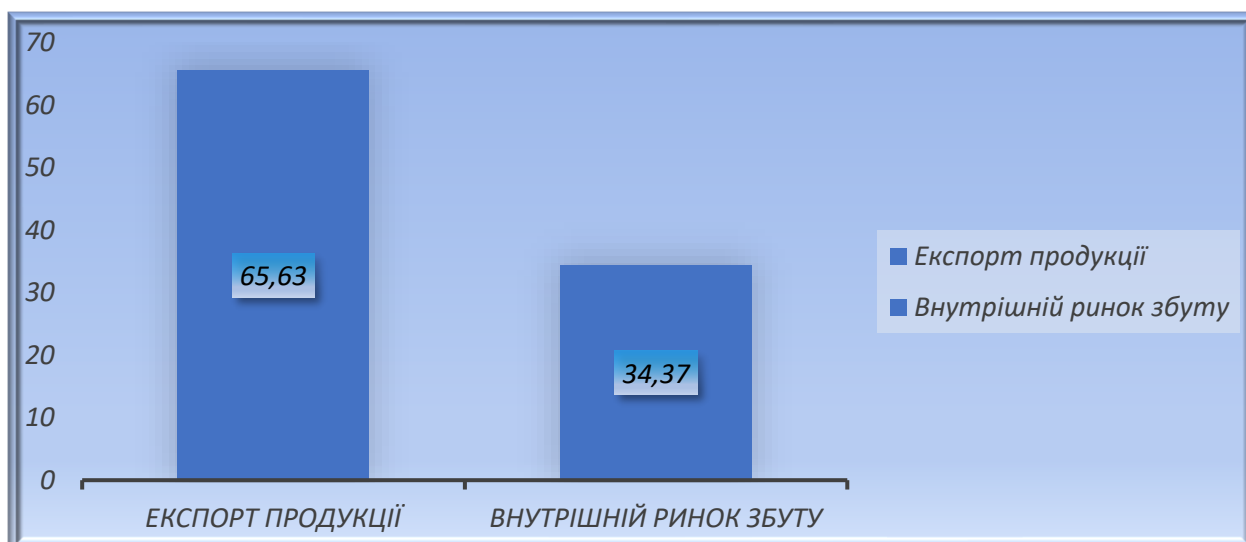

Рис. 2.1. Структура реалізації продукції ПАТ ЗМК «ЗСС» у 2018 р.

Найбільшу питому вагу в обсязі реалізації продукції ПАТ «ЗМК «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» займає реалізація прокату (84,83%), на другому місці – реалізація чавуну 12,66%. У сумі обсяг реалізації цих двох видів продукції складає 97,49%, тобто саме ці види продукції впливають на конкурентоспроможність, економічну безпеку, фінансову стабільність роботи підприємства.

Слід звернути увагу на те, що ПАТ «ЗМК «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» є експортноорієнтованим підприємством. Частка експорту в загальній сумі реалізації становить 65,63%. Основні ринки збуту продукції ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» це внутрішній ринок, Європа, Туреччина, Африка, СНД, Близький Схід, Азія, Америка. ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» отримує відшкодування ПДВ, тобто в своєму поточному господарському обороті воно має додатковий фінансовий ресурс, що позитивно впливає на оборотність грошових коштів та оборотних активів і, як наслідок, позитивно впливає на фінансові результати діяльності.

Структура реалізації продукції за ринковим критерієм представлена на рис. 2.2.

**Рис. 2.2. Ринкова структура реалізації продукції ПАТ ЗМК
«Запоріжсталь»**

На думку світових експертів, попит на сталеву продукцію підтримують такі чинники, як відновлення економічної активності в західних країнах, а також покращення результатів економік, що розвиваються. Найшвидше попит на сталеву продукцію буде збільшуватися в країнах Азії (без Китаю). Також підвищення попиту очікується на ринках Близького Сходу та АСЕАН завдяки продовженню реалізації інфраструктурних проектів. Для Туреччини World Steel прогнозує відновлення економіки і національного ринку сталевих продукції завдяки антикризовим заходам уряду, що також вплине на попит. Основними ринками збуту продукції ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2018 р. є такі: внутрішній ринок 25,13%; Європа 17,26%; Туреччина 14,04%; Африка 11,83%; країни СНД 8,64%; Близький Схід 8,35%; Азія 6,02%; Америка 5,61%. Основними клієнтами підприємства на внутрішньому ринку є ТОВ «Метінвест СМЦ»; ТОВ «МД Істейт»; ТОВ «ЗЛМЗ»; ПрАТ «ТЗ «ТРУБОСТАЛЬ»; ПрАТ «ММК ім. Ілліча» та інші.

В табл. 2.1 нами представлено аналіз фінансових результатів (чистого доходу та чистого прибутку) ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» впродовж 2013 – 2018 рр. Він дає змогу стверджувати, що чистий дохід від реалізації є більш

керованим фінансовим показником ніж чистий прибуток тому, що на чистий прибуток здійснює вплив низка нерегульованих підприємством чинників.

Таблиця 2.1

Динаміка фінансових результатів ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь»

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Чистий дохід від реалізації продукції, млн. грн.	22111	31395	33159	46754	59154
Чистий прибуток, млн. грн.	1120	1805	4690	3348	1805
Темп росту чистого доходу, %	-	141,98	105,62	140,99	126,52
Темп росту чистого прибутку, %	-	161,16	259,83	71,39	89,74

Темп росту чистого доходу від реалізації продукції у 2015 р. складає 142%; у 2016 р. він уповільнюється до 106%; у 2017 р. темп росту практично відновлюється до рівня 2015 р. і складає 141%, а у 2018 р. знижується до 127%. Темп росту чистого прибутку у 2015 р. складає 161%; у 2016 р. чистий прибуток зростає у 2,6 разів; проте у 2017 р. він знижується і темп росту вже становить 71%, а у 2018 р. практично 90%. Можемо констатувати нестабільні темпи росту чистого прибутку, що негативно позначається на економічній безпеці підприємства.

Таблиця 2.2

Основні результати фінансово-господарської діяльності ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» у 2016 – 2018 рр.

Найменування показника / рік	2016	2017	+, - Тис.грн.	ТР, %	2018	+, - Тис.грн.	ТР, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	33158709	46746886	+13588177	140,98	59153818	+12406932	126,54
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	23699479	38309499	+14610020	161,65	49414580	+11105081	128,99
Валовий прибуток	9459230	8437387	-1021843	89,20	7813209	-624178	92,60
Операційний прибуток	7063218	5210934	-1852284	73,78	2135646	-3075288	40,98
Чистий прибуток	4690083	3348549	-1341534	71,40	1804968	-1543581	53,90

Динаміка основних фінансових результатів ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» виконаний на підставі даних фінансової звітності (Додатки Г, Д, Є) і показує таке:

- темп росту собівартості реалізованої продукції у 2016 – 2017 рр. складає 161,65% та випереджує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (140,98%), що свідчить про неефективну політику управління витратами, що відносяться до собівартості;
- у цьому ж періоді темп росту валового прибутку, операційного прибутку та чистого прибутку менше 100%, тобто абсолютні показники прибутку знижуються, що також негативно впливає на економічну безпеку;
- у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. темп росту собівартості складає 128,99%, він перевищує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (126,54%), але не суттєво, що позитивно позначилось на темпі росту валового прибутку (він склав 92,6%), але темп росту операційного прибутку та чистого прибутку значно нижче за показники попереднього періоду; це свідчить про неефективне управління витратами на рівні операційної діяльності, що спричинило падіння обсягу чистого прибутку.

В цілому, діяльність ПАТ «ЗМК «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» можна вважати ефективною та такою, що забезпечує достатній рівень прибутковості ділової активності.

2.2. Дослідження відносних показників ефективності формування активів та капіталу ПАТ «ЗМК «ЗСС» в контексті ділової активності

Коефіцієнтний аналіз ефективності формування активів ПАТ «ЗМК «ЗСС» почнемо з аналізу коефіцієнтів платоспроможності (ліквідності). Коефіцієнти ліквідності показують спроможність оборотними активами покривати короткострокові зобов'язання. Якщо таке відбувається у зазначеному співвідношенні, то можна вважати, що оборотні активи

сформовани ефективно. Стосовно капіталу – проведемо коефіцієнтний аналіз показників фінансової стійкості, які свідчать про ефективність формування капіталу для забезпечення фінансової незалежності підприємства від зовнішніх кредиторів та про спроможність накопичувати фінансовий потенціал у вигляді нерозподіленого чистого прибутку.

Результати розрахунків коефіцієнтів ліквідності наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ліквідності ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Найменування показника	01.01.2016	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	0,7819	1,0425	1,0764	1,2125
Коефіцієнт покриття	0,9968	1,2242	1,1899	1,3180
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,3383	0,7366	0,8629	1,0138
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.0684	0,1190	0,0216	0,0245

Коефіцієнт поточної ліквідності це співвідношення оборотних активів і позикового капіталу (довгострокового та короткострокового залученого капіталу). За рахунок того, що впродовж аналізованого періоду змінювалась і структура оборотних активів, і обсяг позикових коштів, то можемо стверджувати, що за рахунок випереджувального зростання обсягу оборотних активів, коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,78 на початок 2016 р. до 1,2 на кінець 2018 р. (Додатки Ж – М), тобто обсяг оборотних активів перевищує обсяг позикових коштів, що свідчить про ефективність формування активів і капіталу.

Коефіцієнт покриття, який розраховується як відношення оборотних активів до короткострокових позикових коштів, також має тенденцію до зростання з 1 на початок 2016 р. до 1,3 на кінець 2018 р., тобто покриття короткострокових зобов'язань перевищує одиницю, що означає достатність оборотних активів для розрахунків за короткостроковими зобов'язаннями.

Стосовно коефіцієнту швидкої ліквідності, то це потенційні можливості підприємства розрахуватись за короткостроковими зобов'язаннями за рахунок погашення (повернення) дебіторської заборгованості. На початок 2016 р. ці

можливості були вкрай низькими (0,34), але на кінець 2018 р. коефіцієнт становить 1,01, що за всіма рекомендованими рівнями свідчить про достатність оборотних активів у вигляді дебіторської заборгованості та грошових коштів для покриття короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є специфічним критерієм оцінювання ефективності формування активів тому, що у чисельнику показника – грошові кошти. Ми розуміємо, що на дату складання балансу на рахунках підприємства будуть мінімальні залишки грошових коштів, тому стверджувати, що підприємство має недостатньо коштів для розрахунків за обов'язками лише за даними розрахунку Кал по балансу не доречно. Взагалі, рівень коефіцієнту на початок 2016 р. є низьким і складає 0,07 (при рекомендованому рівні 0,2 – 0,35). На кінець 2018 р. рівень коефіцієнту також низький, однак ми рекомендуємо провести додаткові дослідження руху грошових коштів для того, щоби з'ясувати щоденну спроможність підприємства до здійснення планових платежів, тобто необхідно проаналізувати оперативний платіжний календар. Це інформація управлінського обліку, яка являє собою комерційну таємницю.

Динаміка коефіцієнтів цієї групи наведена на рис. 2.3.

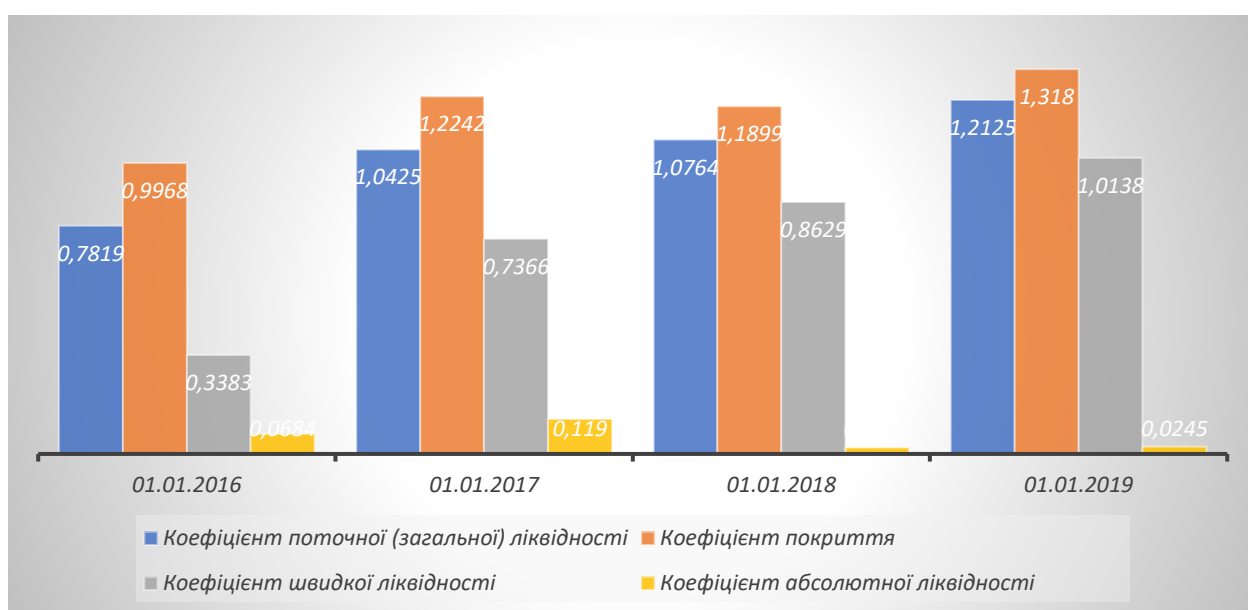

Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнтів платоспроможності (ліквідності)

Друга група коефіцієнтів, що характеризує ефективність формування капіталу є коефіцієнти фінансової стійкості. На підставі здійснення аналізу капіталу (Додатки К – М) ми можемо засвідчити, що капітал сформовано раціонально. Питома вага власного капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» на початок 2016 року становить 52%, на кінець року 49,9%, тобто капітал підприємства сформований практично у відношенні 50/50 власний до позикового капіталу. Це свідчить про нормальну фінансову стійкість підприємства. Важливою структурною складовою власного капіталу є нерозподілений прибуток. У підприємства впродовж 2016 року нерозподілений прибуток зростає з 4772435 тис.грн. на 01.01.2016 р. до 10392611 тис.грн. на 31.12.2016 р., тобто накопичення чистого прибутку становить 5620176 тис.грн. така тенденція свідчить про зміцнення економічної безпеки підприємства за рахунок накопичення власних джерел фінансування господарської діяльності, які, поряд з іншим, є інвестиційними ресурсами економічного розвитку.

Вивчення позикового капіталу дає змогу констатувати, що підприємство залучає довгострокові та короткострокові позикові кошти для забезпечення поточної та інвестиційної діяльності. ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» має короткостроковий кредит, темп росту короткострокової кредиторської заборгованості складає 110,9%. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на початок року становить 5679226 тис.грн., на кінець року 11282625 тис.грн., темп росту заборгованості становить 198,7%, тобто підприємство активно залучає кошти тимчасово у поточний господарський оборот. Питома вага короткострокових зобов'язань на початок року становить 37,6%, а на кінець року 42,7%, тобто впродовж 2016 р. підприємство підсилило свою залежність від короткострокових позикових коштів. Не дивлячись на це, підприємство вважається фінансово стійким.

Політика підприємства відносно залучення коштів контрагентів у поточну господарську діяльність ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» є стабільною вже впродовж трьох років. Чітко прослідковується зміна політики фінансування.

Перевагу надається залученню короткострокових позикових коштів, зокрема, у вигляді короткострокової кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Цей вид заборгованості є безоплатним джерелом фінансування поточної діяльності, але в тому випадку, якщо підприємство не порушує свої зобов'язання за договорами з партнерами по господарській діяльності.

Проаналізуємо систему коефіцієнтів фінансової стійкості (табл. 2.4). Перший коефіцієнт таблиці показує частку оборотних активів в активах підприємства. З чого ми бачимо – підприємство нарощує питому вагу оборотних активів і нам необхідно у подальшому з'ясувати – за рахунок яких коштів підприємство здійснює поповнення обсягу оборотних активів.

Частка власних оборотних коштів в оборотних активах на початок 2016 р. це від'ємна величина (-27,9), тобто на початок року всі оборотні активи сформовані за рахунок короткострокових позикових коштів, а також і частка необоротних активів сформована за рахунок довгострокових позикових коштів. Така ситуація є свідченням недостатнього рівня фінансової стійкості і можна припустити, що капітал сформований за агресивною політикою. На кінець 2018 р. це вже позитивна величина (13,1), однак за нормативними рекомендаціями вона є недостатньою, достатньою вважається величина більше за 0,4. Однак це не критична ознака фінансової стійкості підприємства.

Аналогічна тенденція спостерігається стосовно коефіцієнту частки оборотних коштів у покритті запасів. На початок 2016 року він дорівнює (-43,4), а вже на кінець 2018 р. +58,3, тобто можна вважати, що на кінець 2018 р. оборотні кошти у повному обсязі покривають запаси, що характеризує підприємство з точки зору типу фінансової стійкості, як «абсолютно стійке».

Також інтерес представляє коефіцієнт, що визначає частку запасів в оборотних коштах. Це важливо розуміти тому, що запаси є повільно ліквідними активами на трансформування яких у грошові кошти потрібен тривалий час. На початок 2016 р. така частка складає 64,3%, а на кінець 2018 р. – вже 22,5%, тобто відбувається значне зростання мобільності оборотних

активів і активів в цілому. Можна стверджувати. Що на кінець 2018 р. активи сформовані раціонально і функціонують ефективно.

Коефіцієнт покриття запасів також підтверджує наші припущення про фінансову стабілізацію підприємства станом на 31.12.2018 р.

Коефіцієнт фінансової автономії за твердженням аналітиків повинен бути більше 0,5. На початок 2016 року коефіцієнт фінансової автономії дорівнює 0,52, тобто має місце співвідношення: $\frac{\text{Власний капітал}}{\text{залучений капітал}} = \frac{50\%}{50\%}$. Таке співвідношення є оптимальним з точки зору відносної незалежності підприємства від позикових коштів, але в реальному бізнесі відбувається не завжди так. Впродовж 2016 року рівень показника знижується на 0,42, а в 2018 році зростає до 0,44. Але ми не можемо стверджувати, що підприємство погіршило рівень своєї фінансової стійкості до того, як проаналізуємо весь комплекс показників. Тому, на даному етапі аналізу вважаємо, що підприємство є фінансово стійким, тобто рівень достатній для здійснення безперервної господарської діяльності.

Коефіцієнт фінансової залежності на початок 2016 року становить 1,922, на кінець року – 2,006, на кінець 2017 року 2,363, а на кінець 2018 року 2,281, тобто впродовж аналізованого періоду спостерігається зростання залежності підприємства від короткострокових позикових коштів, але ця залежність знаходиться в межах допустимої.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про те, яка частина власного капіталу капіталізована, а яка перебуває у такій формі, що можна маневрувати цією частиною в ході нормальної господарської діяльності та здійснювати процеси інвестування за рахунок власних коштів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу на початок 2016 року має від'ємне значення (-0,201) та свідчить про капіталізацію власного капіталу. Впродовж 2016 року коефіцієнт має рівень 0,043 – 0,061, тобто невелика частка власного капіталу перебуває у мобільній формі; на кінець 2017 року коефіцієнт дорівнює 0,193, тобто частка власного капіталу в мобільній формі зростає.

Таблиця 2.4

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ ЗМК «Запоріжсталь»

Найменування показника	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Частка оборотних коштів в активах, відсотків	37,5	52,3	52,3	62,1	62,1	64,6
Частка власних оборотних коштів в їх загальній сумі, відсотків	-27,9	4,1	4,1	7,1	7,1	13,1
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів, відсотків	-43,4	10,6	10,6	26,6	26,6	58,3
Частка запасів у оборотних активах, відсотків	64,3	38,6	38,6	26,7	26,7	22,5
Коефіцієнт покриття запасів	1,556	2,590	2,590	3,749	3,749	4,256
Коефіцієнт фінансової автономії	0,520	0,499	0,499	0,423	0,423	0,438
Коефіцієнт фінансової залежності	1,922	2,006	2,006	2,363	2,363	2,281
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,201	0,043	0,043	0,104	0,104	0,193
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,480	0,501	0,501	0,577	0,577	0,533
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0,166	0,156	0,156	0,145	0,145	0,121
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,166	0,106	0,130	0,093	0,115	0,073
Коефіцієнт структури позикового капіталу	0,216	0,148	0,148	0,095	0,095	0,080
Показник фінансового левериджу	0,922	1,006	1,006	1,363	1,363	1,281

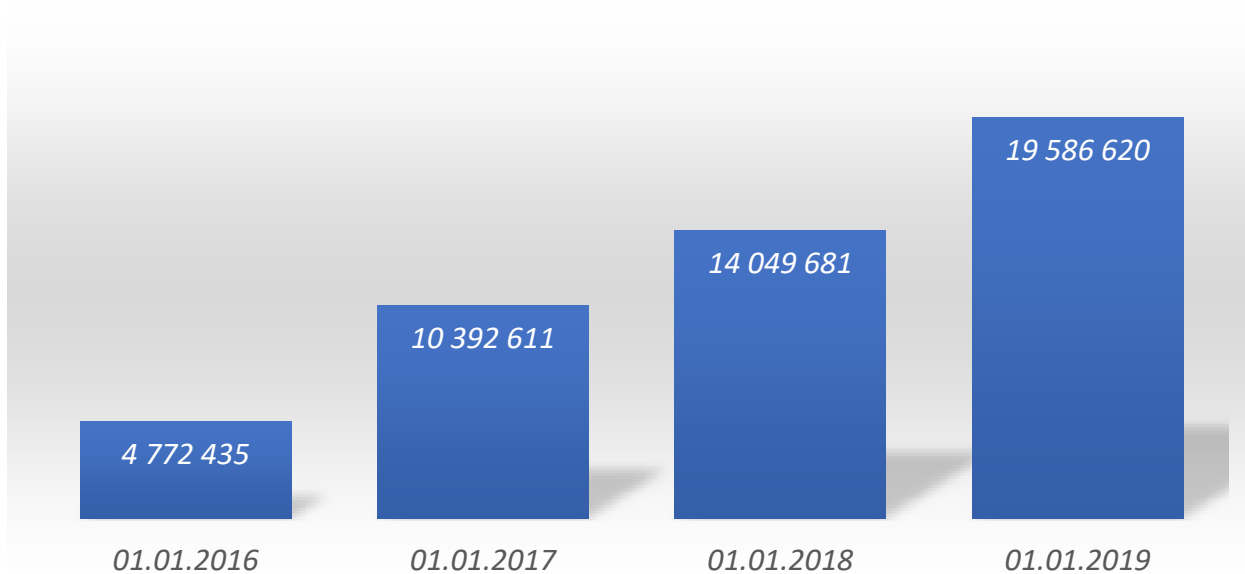
В ході аналізу капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» ми наголошували на тому, що впродовж 2016 – 2018 рр. у підприємства зростає його залежність від короткострокових позикових коштів. Це підтверджує рівень коефіцієнту концентрації позикового капіталу. На початок 2016 року він становить 0,48, на кінець року 0,501, на кінець 2017 року – 0,577, а на кінець 2018 року – 0,533. Тобто за аналізований період залежність підприємства від позикового капіталу зросла, але не критично, що суттєво не вплинуло на рівень фінансової стійкості ПАТ ЗМК «Запоріжсталь».

Коефіцієнт структури довгострокових вкладень свідчить про зниження питомої ваги довгострокових позикових коштів у складі капіталу з 0,166 на початок 2016 р. до 0,121 на кінець 2018 р.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів на початок 2016 року дорівнює 0,166, на кінець року – 0,106, на кінець 2017 року – 0,093, а на кінець 2018 року – 0,073, тобто поступово відбувається зниження питомої ваги довгострокових позикових коштів в структурі капіталу підприємства. Акцент переміщується в бік залучення короткострокових позикових коштів.

Коефіцієнт структури позикового капіталу свідчить про зміну структури у бік переважання короткострокових позикових коштів, залучення яких відбувається задля поповнення оборотного капіталу. Тобто свої інвестиційні потреби у фінансуванні підприємство задовольняє за рахунок власного капіталу (чистого прибутку). Дійсно, динаміка чистого прибутку, як свідчать дані фінансової звітності (Додатки Г, Д, Є). Динаміка чистого прибутку представлена на рис. 2.4.

Чистий прибуток є фінансовим забезпеченням, фінансовим потенціалом, який гарантує підприємству фінансову незалежність, спроможність до інвестиційного та інноваційного розвитку; здатність задовольняти інтереси власників підприємства; виконувати соціальні програми розвитку трудового колективу та забезпечувати економічний розвиток у довгостроковій перспективі.

**Рис. 2.4. Динаміка нерозподіленого (чистого) прибутку ПАТ «ЗМК
«ЗСС»**

Слід констатувати, що впродовж досліджуваного періоду спостерігається стабільна тенденція зростання нерозподіленого чистого прибутку, який є стратегічним показником ділової активності підприємства та джерелом інноваційного розвитку та інвестиційної активності.

Коефіцієнт фінансового леверіджу – це складова розрахунку ефекту фінансового важеля. Він показує, на скільки процентів збільшується рентабельність власного капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства. Він виникає в тих випадках, коли економічна рентабельність вище кредитного проценту. Ефект фінансового важеля відображає рівень отримання додаткового прибутку на власний капітал за рахунок різної частини використання позикових засобів.

Коефіцієнт фінансового важеля характеризує суму запозиченого капіталу, який використовує підприємство, із розрахунку на одиницю власного капіталу. Ми бачимо (табл. 2.4), що на початок 2016 р. сума позикового капіталу, яка припадає на 1 грн. власного капіталу, менше одиниці. Вже на кінець 2018 р. це співвідношення перевищує одиницю і складає 1,3, такий же рівень коефіцієнту спостерігається і впродовж всього періоду, що

досліджується. Тобто, підприємство активує свою діяльність по залученню у господарський оборот позикових коштів. Зокрема – короткострокових позикових коштів з метою отримання додаткового прибутку від виробництва та реалізації додаткового обсягу продукції ПАТ «ЗМК «ЗСС».

Додатково проведемо розрахунок ефекту фінансового важеля.

$$\begin{aligned} \text{2016 рік: } & (1 - 0,22) \times \left(\frac{5705008}{35288183} - \frac{1365189}{14304015,5} \right) \times \left(\frac{14304015,5}{17921730} \right) = \\ & = 0,78 \times (0,162 - 0,095) \times (0,798) = 0,042 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{2017 рік: } & (1 - 0,22) \times \left(\frac{4079502}{51234771} - \frac{880515}{24815183} \right) \times \left(\frac{24815183}{23208623,5} \right) = \\ & = 0,78 \times (0,0796 - 0,035) \times (1,069) = 0,037 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{2018 рік: } & (1 - 0,2) \times \left(\left(\frac{5670351}{66226359} \right) - \left(\frac{704229}{33447329,5} \right) \right) \times \left(\frac{33447329,5}{28562321,5} \right) = \\ & = 0,8 \times (0,086 - 0,0211) \times 1,171 = 0,061 \end{aligned}$$

Доведено, що активізація залучення позикових коштів у господарський оборот підприємства позитивно впливає на рентабельність власного капіталу, тобто збільшує можливості для отримання додаткового прибутку, що також є індикатором ділової активності.

Таким чином, нами за допомогою відносних показників досліджено процес формування та ефективності використання активів і капіталу ПАТ «ЗМК «ЗСС» впродовж 2016 – 2018 рр. з точки зору ділової активності та сформульовано такі висновки:

- на підставі коефіцієнтного аналізу ліквідності з'ясовано, що оборотні активи та позикові кошти сформовано раціонально та ефективно використано у процесі виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності;
- також доведено, що підприємство активно формує власний капітал, зокрема нерозподілений чистий прибуток, що виступає фінансовим

потенціалом розвитку для ПАТ «ЗМК «ЗСС» та ключовим індикатором ділової активності;

- на підставі коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості з'ясовано, що співвідношення власного та позикового капіталу є раціональним та таким, що забезпечує достатній рівень фінансової стійкості підприємству як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі;
- політика залучення позикових коштів у господарський оборот підприємства є обґрунтованою та дозволяє отримувати додатковий обсяг чистого прибутку за рахунок збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції, що свідчить про зростання рівня ділової активності.

2.3. Дослідження відносних показників ділової активності ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь»

Ефективність використання ресурсів підприємства оцінюється за допомогою показників оборотності та рентабельності (показники ділової активності). В табл. 2.5 наведено результати розрахунків показників оборотності та рентабельності ПАТ «ЗМК «ЗСС».

Продуктивність праці впродовж 2016 – 2018 рр. має тенденцію до зростання, що є позитивним чинником, який характеризує використання трудових ресурсів. Так. За 2015 рік продуктивність праці склала 2242,9 тис.грн. на одну особу, за 2016 рік – 2368,8 тис.грн. на одну особу, за 2017 рік – 4147,6 тис.грн. на одну особу, а за 2018 рік – 5666,1 тис.грн. на одну особу. Можна стверджувати, що впродовж 2015 – 2018 рр. ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» ефективно використовує трудові ресурси, що дозволяє не тільки сплачувати заробітну плату своєчасно та в повному обсязі, а і реалізовувати політику мотивації персоналу до кращих результатів праці шляхом їх преміювання за трудові досягнення. Взагалі, на показник продуктивності праці впливають два чинники – обсяг виробленої продукції та чисельність промислово-виробничого персоналу.

Таблиця 2.5

Динаміка показників ефективності використання ресурсів ПАТ ЗМК «Запоріжсталь»

Найменування показника	2016 рік			2017 рік			2018 рік		
	01.01.2016	01.01.2017	відхилення за рік	01.01.2017	01.01.2018	відхилення за рік	01.01.2018	01.01.2019	відхилення за рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Продуктивність праці, тис.грн. / особу	2 242,9	2 368,8	126,0	2 368,8	4 137,6	1 768,8	4 137,6	5 666,1	1 528,5
Фондовіддача, гривень / гривень	2,163	2,055	-0,108	2,055	2,526	0,471	2,526	2,851	0,325
Час обороту коштів у розрахунках (ЧОКР), днів	63	121	57	121	178	57	178	210	32
Час обороту запасів (ЧОЗ), днів	102	117	15	117	87	-31	87	75	-12
Час обороту кредиторської заборгованості (ЧОКЗ), днів	202	264	62	264	263	0	263	267	4
Тривалість операційного циклу (ТОЦ), днів	305	381	76	381	350	-31	350	342	-8
Тривалість фінансового циклу, дн.	102	117	15	117	87	-31	87	75	-12
Оборотність власного капіталу, об.	2,382	1,850	-0,532	1,850	2,014	0,164	2,014	2,071	0,057
Коефіцієнт стійкості економічного росту	0,115	0,232	0,117	0,232	0,128	-0,104	0,128	0,153	0,025
Рентабельність активів, %	6,8	13,3	6,5	13,3	6,5	-6,8	6,5	7,1	0,6
Рентабельність власного капіталу, %	13,7	26,2	12,5	26,2	14,4	-11,7	14,4	16,5	2,1
Період окупності власного капіталу	7,301	3,821	-3,480	3,821	6,931	3,110	6,931	6,052	-0,879
Рентабельність продукції, %	33,13	39,91	6,78	39,91	22,02	-17,89	22,02	19,71	-2,31
Рентабельність діяльності, %	5,75	14,14	8,39	14,14	7,16	-6,98	7,16	7,98	0,82
Рентабельність сукупного капіталу	6,83	13,29	6,46	13,29	6,54	-6,75	6,54	7,24	0,7

В даному випадку ми можемо стверджувати, що темп росту обсягу виробництва випереджує темп росту чисельності персоналу підприємства, тому показник продуктивності зростає, а ми констатуємо ефективне використання грошових коштів на оплату праці. Також можна стверджувати, що зростання показника продуктивності праці позитивно впливає на прибутковість підприємства тому, що виробляється більше продукції, яка є прибутковою.

Динаміка продуктивності праці представлена на рис. 2.5.

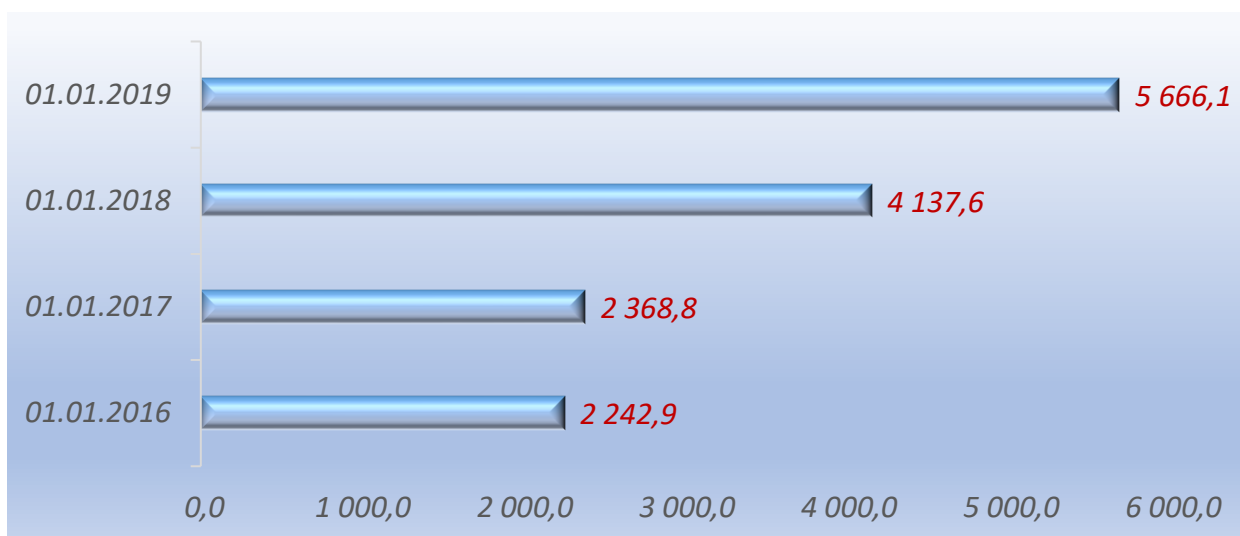

Рис. 2.5. Динаміка показника продуктивності праці ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Наступним показником ефективності використання ресурсів, а саме основних засобів, є показник фондівдачі. У 2015 році він склав 2,163 у 2016 році – 2,055, у 2017 році – 2,526, у 2018 році – 2,851, тобто також спостерігається підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Така динаміка показника свідчить про зростання завантаженості обладнання. Значення показника залежить від двох факторів – обсягу виробництва продукції та середньорічної вартості основних засобів. Впродовж досліджуваного періоду обсяг виробництва зростає більш високими темпами, ніж середньорічна вартість основних засобів, що є позитивним результатом та свідчить про зростання прибутковості від використання основних засобів за рахунок додаткового обсягу виробництва продукції.

Динаміка показника фондівдачі представлена на рис. 2.6. Оборотність дебіторської заборгованості (у днях обороту) у 2015 році дорівнює 63 дн., у 2016 році 121 день, у 2017 році 178 дн. та у 2018 р. – 210 днів, тобто впродовж досліджуваного періоду підприємство змінило політику управління дебіторською заборгованістю з помірної на агресивну та у 2018 р. вже надає відтермінування повернення грошових коштів за відвантажену продукцію на термін 210 днів, що негативно впливає на оборотність оборотних активів.

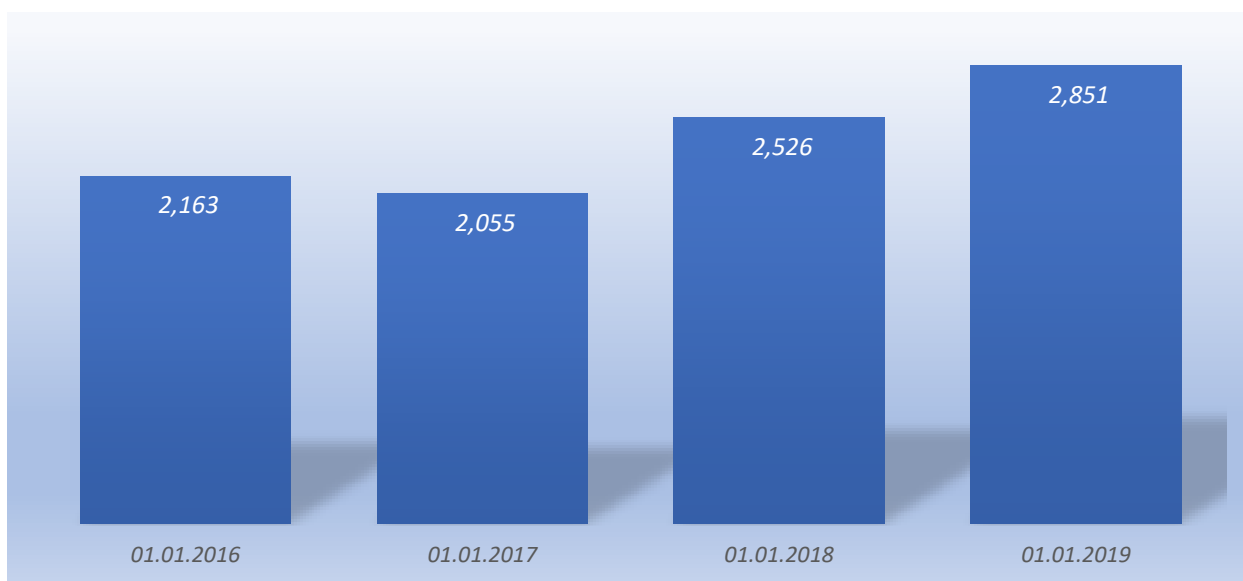

Рис. 2.6. Динаміка показника фондівдачі ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Уповільнення оборотності дебіторської заборгованості може також привести до зниження прибутковості діяльності за рахунок негативного впливу чинника втрати реальної вартості дебіторської заборгованості. Така ситуація зазвичай спостерігається у періоди нестабільної економічної ситуації в країні та у світі. Таким чином, уповільнення оборотності дебіторської заборгованості являє собою ризик втрати прибутку підприємства. Динаміка оборотності дебіторської заборгованості представлена на рис. 2.7.

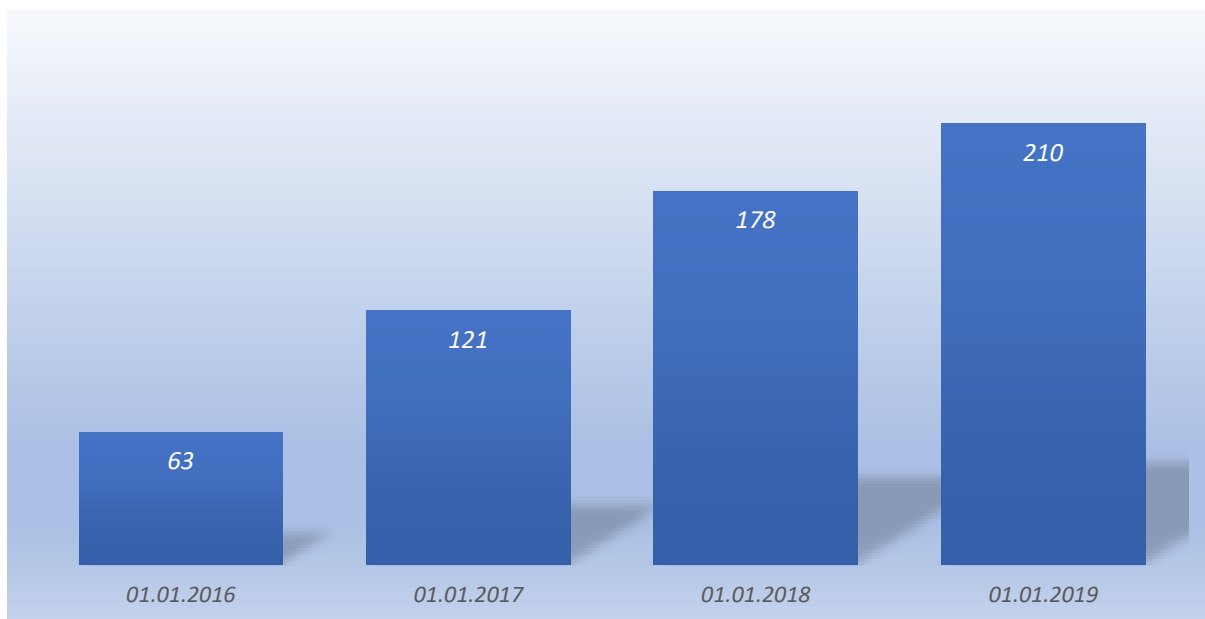

Рис. 2.7. Динаміка тривалості обороту ДЗ ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Також спостерігається незначне, але також уповільнення оборотності запасів у 2015 – 2016 рр. Так, у 2015 році тривалість обороту запасів становила 102 дн., у 2016 році 117 дн. У 2017 році оборотність запасів вже становить 87 днів, а у 2018 році 75 дні. Таким чином, за весь період дослідження відбувається оптимізація оборотності запасів і скорочення терміну їх обороту з 102 дн. у 2015 р. до 75 днів у 2018 р. Така динаміка позитивно впливає на ефективність використання грошових коштів, які вкладає підприємство в оборотні активи, зокрема, в запаси. Запаси самі по собі є повільно ліквідними активами, тому мають тривалий період часу з моменту початку їх використання до моменту трансформації цих вкладень у грошові кошти, тому окреслена ситуація з прискоренням їх оборотності – позитивна тенденція до прискорення повернення грошових коштів на підприємство.

Час обороту кредиторської заборгованості у 2015 році становить 202 дн., у 2016 р. 264 дн., у 2017 р. 263 дн., у 2018 р. 267 днів. У порівнянні з 2015 р., у 2018 р. тривалість обороту кредиторської заборгованості зросла на 65 днів. Таким чином, впродовж досліджуваного періоду підприємство практично не змінювало політику управління кредиторською заборгованістю, але спостерігається підвищення терміну повернення коштів і, як наслідок,

зростання залежності підприємства від позикових коштів у вигляді кредиторської заборгованості (кошти клієнтів) (рис. 2.8).

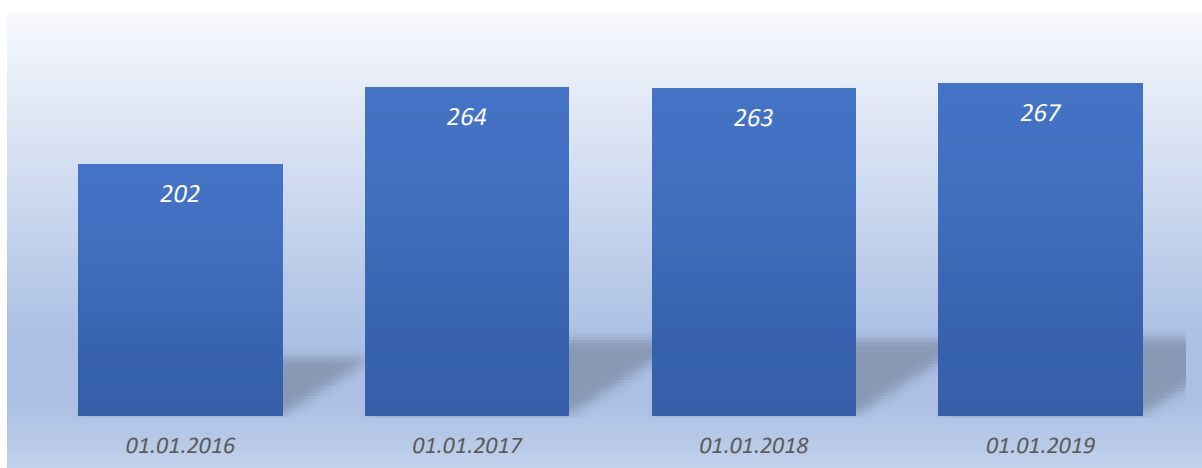

Рис. 2.8. Динаміка періоду обороту кредиторської заборгованості ПАТ «ЗМК «ЗСС»

За результатами аналізу коефіцієнтів оборотності (ділової активності) нами розраховано тривалість операційного та фінансового циклів ПАТ ЗМК «Запоріжсталь».

Рис. 2.9. Динаміка фінансового та операційного циклів ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Ми бачимо, що оборотні кошти, які інвестовано в запаси та дебіторську заборгованість обертаються у 2015 році за 305 дн., у 2016 р. за 381 дн., у 2017 році за 350 днів, а у 2018 році за 342 дн. Це означає, що впродовж цього періоду часу підприємство ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» може мати потребу у додатковому фінансуванні. Така господарська операція передбачає додаткові витрати, які вплинуть на величину прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства; це веде до втрати певного обсягу чистого прибутку і, як наслідок, зниження рівня ділової активності (прибутковості). Оборотність власного капіталу свідчить про ефективність використання власного капіталу. Результати розрахунку свідчать про те, що в досліджуваному періоду за рік власний капітал здійснює приблизно два оберти за рік, що за методичними рекомендаціями вважається як ефективне використання власного капіталу. Узагальнюючим показником цієї групи показників є коефіцієнт стійкості економічного росту. Так, у 2015 році він дорівнює 0,115, у 2016 році – 0,232; у 2017 році – 0,128; у 2018 році – 0,153, тобто за весь період коефіцієнт стійкості економічного росту має позитивну тенденцію росту, що також характеризує фінансово-господарську діяльність підприємства з позитивної точки зору. Динаміка коефіцієнту стійкості економічного розвитку представлена на рис. 2.10.

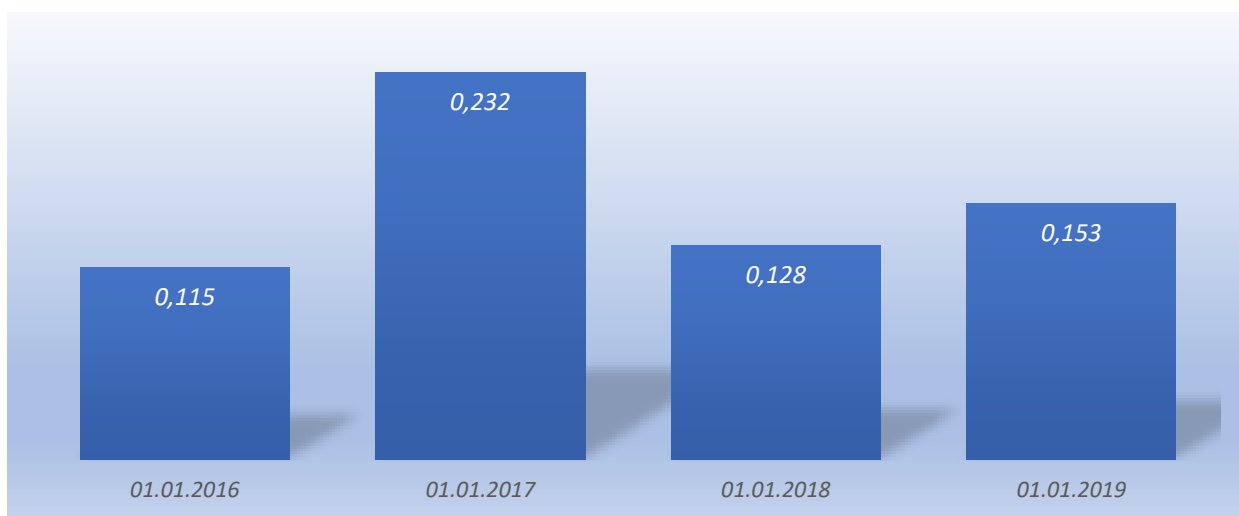

Рис. 2.10. Динаміка коефіцієнта стійкості економічного росту ПАТ «ЗМК
«ЗСС»

Важливими показниками оцінки ефективності (прибутковості, ділової активності) бізнесу є аналіз показників рентабельності (табл. 2.5).

Показник рентабельності активів називається ще коефіцієнтом трансформації. Він показує відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів. Найбільш прибутково активи використовувались у 2016 р. (13,3%). Слід зауважити, що позитивною є динаміка та тенденція росту рентабельності власного капіталу. Так, рентабельність власного капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2015 році дорівнює 13,7%, у 2016 році – 26,2%, у 2017 році – 14,4%, а у 2018 році – 16,5%. Знову ми спостерігаємо закономірність найбільш ефективної роботи у 2016 році, але за підсумками роботи у 2018 році рівень рентабельності власного капіталу вище за рівень 2015 р. та 2017 р.

Рентабельність продукції підприємства ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2015 році становить 33,1%, що з точки зору економіки підприємства є достатнім рівнем рентабельності. У 2016 році цей показник зростає до 39,9% та є найбільш ефективним за всі роки, що досліджується діяльність підприємства. Вже у 2017 році рентабельність продукції становить лише 22%, але таким рівнем рентабельності не може похизуватись ні одне підприємство Запорізької області, тому вважаємо, що і у 2017 році підприємство працювало ефективно на ринку його товарної продукції. У 2018 році рентабельність продукції становила 19,7%, тобто спостерігається негативна тенденція зниження конкурентних позицій підприємства на товарному ринку.

Також ми з'ясували, що впродовж досліджуваного періоду прискорюється період окупності власного капіталу, а саме: у 2015 році він складає 7,3 р., у 2016 р. – 3,8 р.; у 2017 р. – 6,9 р.; у 2018 р. – 6 р., тобто в більш короткий проміжок часу власники підприємства отримують приріст власного капіталу, інвестованого у господарську діяльність ПАТ ЗМК «Запоріжсталь».

Показник рентабельності діяльності характеризує прибутковість основного виду діяльності підприємства. Знову спостерігається найбільш високий рівень показника у 2016 р. (14,4%), а в 2018 р. рівень показника становить 7,98%. Але навіть зниження рівня прибутковості діяльності не

зменшує позитивного результату від основного виду діяльності, що свідчить про спроможність підприємства отримувати стабільні прибутки впродовж 4-х років поспіль.

В цілому аналіз відносних показників ділової активності свідчить про те, що спостерігається зростання ефективності використання ресурсів та зростає прибутковість ПАТ «ЗМК «ЗСС», що є стабільними тенденціями впродовж всього періоду дослідження, а підприємство можна вважати прибутковим та таким, що має стійкі конкурентні позиції на ринку товарів та капіталів та має високий рівень ділової активності.

2.4. Концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» в контексті зростання прибутковості

Ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, досягненні поставлених цілей, які відображають натуральні і вартісні показники, що характеризують ефективність використання економічного потенціалу підприємства і освоєння ринків збуту. Розуміння ділової активності, на нашу думку, зводиться до наступного, це:

- «економічна динаміка», що уособлює найбільш загальні закономірності функціонування господарюючої системи: динамізм і повторюваність послідовних циклів процесу відтворення «ресурси → виробництво → кінцевий продукт → використання кінцевого продукту». Це дає підстави тлумачити її як тривалу тенденцію циклів відтворення, що змінюють один одного, що має хвильовий і циклічний характер;
- «економічне зростання» підприємства слід розглядати як здатність його економіки до реалізації виробничих можливостей та розширення можливостей задовольняти зростаючі потреби населення в товарах та послугах;

- «економічний розвиток» – суттєвий, необхідний рух і зміни чогонебудь у часі, на відміну від економічного зростання, включає не тільки масштаби й динаміку господарської діяльності, а й удосконалення тих чи інших її елементів на основі прогресу – трансформації – еволюції.

Таким чином, саме поняття «ділова активність» поєднує в собі динамізм розвитку, прискорення циклу виробництва (економічна динаміка), збільшення об'ємів випуску продукції (економічне зростання), а також рух вперед на ряду із науково-технічним прогресом (економічний розвиток).

При проведенні аналізу ефективності діяльності підприємства, тобто його ділової активності, необхідно враховувати інтереси користувачів аналітичної інформації, які умовно можна розділити на чотири групи.

Перша група – інвестори і кредитори, тобто фізичні та юридичні особи, що позичили гроші комерційним організаціям на довгостроковій основі і отримують свою частку у вигляді відсотків за позику. Головний абсолютний показник, що характеризує результативність роботи комерційної організації з позиції цієї групи осіб – прибуток до вирахування відсотків і податків. У більшості економічно розвинених країнах, відсотки сплачені списуються на витрати і зменшують прибуток до оподаткування, саме тому інвестування і кредитування вважається вигідним, оскільки його вартість менше вартості власного капіталу.

Друга група – державні органи, що контролюють та забезпечують нормальне функціонування підприємства. Кожна така організація відіграє свою роль у вирішенні комплексу соціальних і економічних завдань, що становлять життєво важливий інтерес для держави. Що стосується соціальних завдань, то можна згадати про додаткові робочі місця, про морально-психологічну стабільність працівників, що мають постійну роботу. З економічної позиції зацікавленість держави не менш очевидна. Надаючи кожній конкретній організації можливість функціонувати, регулюючи цей процес за допомогою відповідних нормативно-розподільних документів і в

певному сенсі сприяючи йому за допомогою різних пільг, протекції, фінансування, держава розраховує, у свою чергу, на отримання певного доходу за допомогою системи оподаткування.

Третя група – власники підприємства. З позиції даних осіб, для них важливий кінцевий результат, тобто показник чистого прибутку, а з позиції довгострокової перспективи являє собою інтерес сума реінвестованого прибутку.

Четверта група включає працівників підприємства та його контрагентів (постачальників і кредиторів) Представники цієї групи задовольняють свої інтереси різними способами, в тому числі і шляхом отримання відповідної частки від загальних доходів комерційної організації (заробітна плата, відсотки за поточними кредитами і позиками, можливість збуту продукції даної організації та інші). Виходячи з інтересів груп користувачів інформації про ділову активність підприємства, нами згруповані чинники, що впливають на ділову активність.

Отже, згідно з рис. 2.11, фактори, що впливають на діяльність підприємства, а значить і на його ділову активність, поділяються на зовнішні та внутрішні фактори. До факторів міжнародного рівня входять: загальноекономічні фактори – циклічність економічного розвитку, фінансова політика транснаціональних банків і фондів; міжнародні економічні відносини – стабільність економічної та валютно-фінансової політики, стійкість міжнародних зв'язків, особливості розвитку світових товарних ринків, укладання міжнародних угод – створення вільних економічних зон, зон вільної торгівлі, тарифні угоди (митний союз), міжнародний маркетинг; міжнародна конкуренція – рівень витрат на виробництво одиниці товару на зарубіжних підприємствах, рівень цін на товари у конкурентів, рівень якості товарів, що виготовляються зарубіжними компаніями, ліцензійна торгівля, організація спільних підприємств.

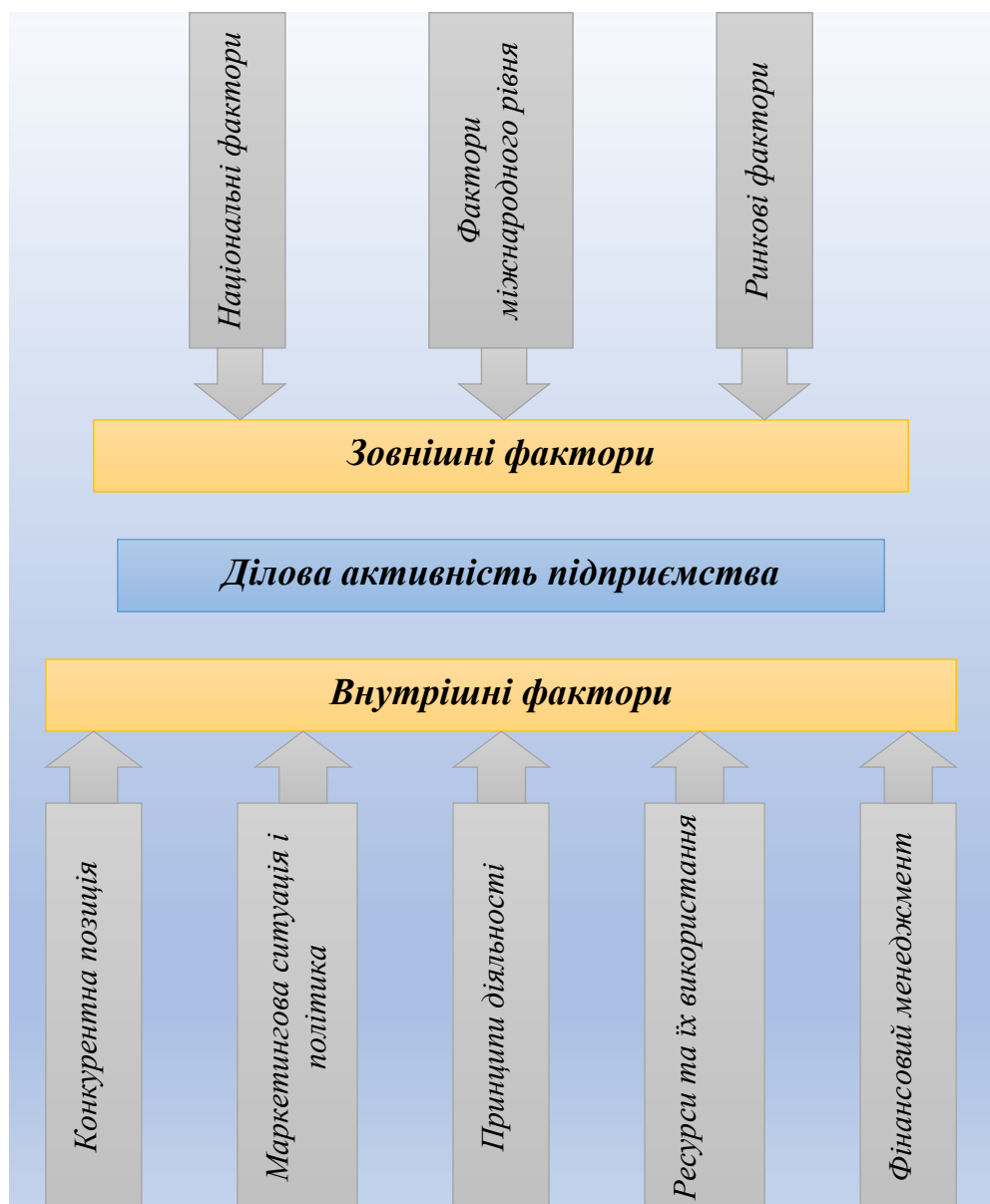

Рис. 2.11. Фактори, що впливають на ділову активність підприємства в контексті прибутковості ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Національні фактори підприємницької діяльності складаються з: політичних факторів – відношення до власності, принципи земельної політики держави, відношення держави до підприємництва, податкова політика, обмеження монополізму, захист конкуренції; економічних та демографічних факторів – купівельна спроможність населення, інвестиційний клімат у країні, рівень інфляції, рівень мінімальної заробітної плати, зміни галузевої та професійно – кваліфікаційної структури, рівень безробіття, підприємницька активність. І остання складова зовнішніх факторів – ринкові,

включають: форми конкуренції, науково – технічні фактори та поведінку споживача.

Внутрішні фактори ділової активності формуються та залежать від самого підприємства і піддаються його управлінню та впливу. Відповідно до рис 3.1, вони включають: конкурентну позицію підприємства, яка відображається в – репутації підприємства, кваліфікації керівництва та працівників, частці ринку, стадії життєвого циклу підприємства, територіальному розміщенні підприємства, віддаленості від ринків збуту, доступі до матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, рівні адаптивності підприємства до змін ринкової ситуації; принципи діяльності – концепція основної діяльності підприємства, стимулювання творчої, результативної праці, інноваційна активність підприємства, диверсифікація виробництва, позитивна репутація підприємства; маркетингову стратегію і політику – сегментація ринку, товарна, цінова, збутова, комунікаційна, рекламна політика; фінансовий менеджмент, як ключовий фактор впливу на ділову активність, включає – структуру балансу, платоспроможність, ліквідність, співвідношення власних і позикових коштів, вартість капіталу, структуру майна, інвестиційну привабливість, рівень прибутку, рентабельності.

Оцінку ділової активності підприємства в контексті прибутковості здійснюють за напрямками щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та параметрами активності у зовнішньому економічному середовищі. Внутрішня активність виражається у зростанні економічного потенціалу підприємства чи підвищенні ефективності його використання.

Опрацювання теоретичних підходів до оцінки ділової активності в контексті прибутковості надало нам змогу сформулювати принципи, на яких повинен ґрунтуватись концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «ЗСС» в контексті прибутковості:

- *державний підхід* при оцінці економічних явищ, результатів господарювання;

- *науковий характер*, тобто він має базуватися на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку виробництва, використовувати досягнення науково-технічного прогресу і передового досвіду, новітні методи економічних досліджень;
- *комплексність аналізу*, що потребує охоплення всіх ланок і всебічного вивчення причинних залежностей в економіці підприємства;
- *системний підхід до аналізу*, коли кожний об'єкт розглядається як складна динамічна система, що включає низку елементів, у певний спосіб пов'язаних між собою та зовнішнім середовищем;
- *об'єктивність, конкретність, точність*. Аналіз має ґрунтуватися (базуватися) на достовірній, перевіреній інформації, що реально відображує об'єктивну дійсність, а висновки його – бути обґрунтовані точними аналітичними розрахунками;
- *дійовий характер*, тобто активно впливати на процес виробництва і його результати, своєчасно виявляти прорахунки та використовувати результати аналізу для управління підприємством;
- *плановий характер*, систематичне проведення аналізу з розподілом зобов'язань щодо виконання аналітичної роботи між виконавцями і контролю за її проведенням;
- *оперативний характер*, вміння швидко й чітко проводити аналіз, приймати управлінські рішення та впроваджувати їх в життя;
- *демократичний характер*. Залучення до проведення аналізу широкого кола працівників підприємства забезпечує більш повне виявлення передового досвіду і використання внутрішньогосподарських резервів;
- *ефективність аналізу*, тобто витрати на його проведення мають давати багатократний ефект.

Таким чином, запропонований нами концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «ЗСС» в контексті прибутковості представлено на рис. 2.12. Концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «ЗСС» ґрунтується на встановленому переліку

принципів, реалізація яких в процесі розробки політики управління діловою активністю в контексті прибутковості дозволяє забезпечити зростання прибутковості; *враховує* систематизовані за групами внутрішні і зовнішні чинники впливу на ділову активність в контексті прибутковості; *реалізується* за допомогою технології коефіцієнтного аналізу з використанням багатофакторних моделей оцінки.

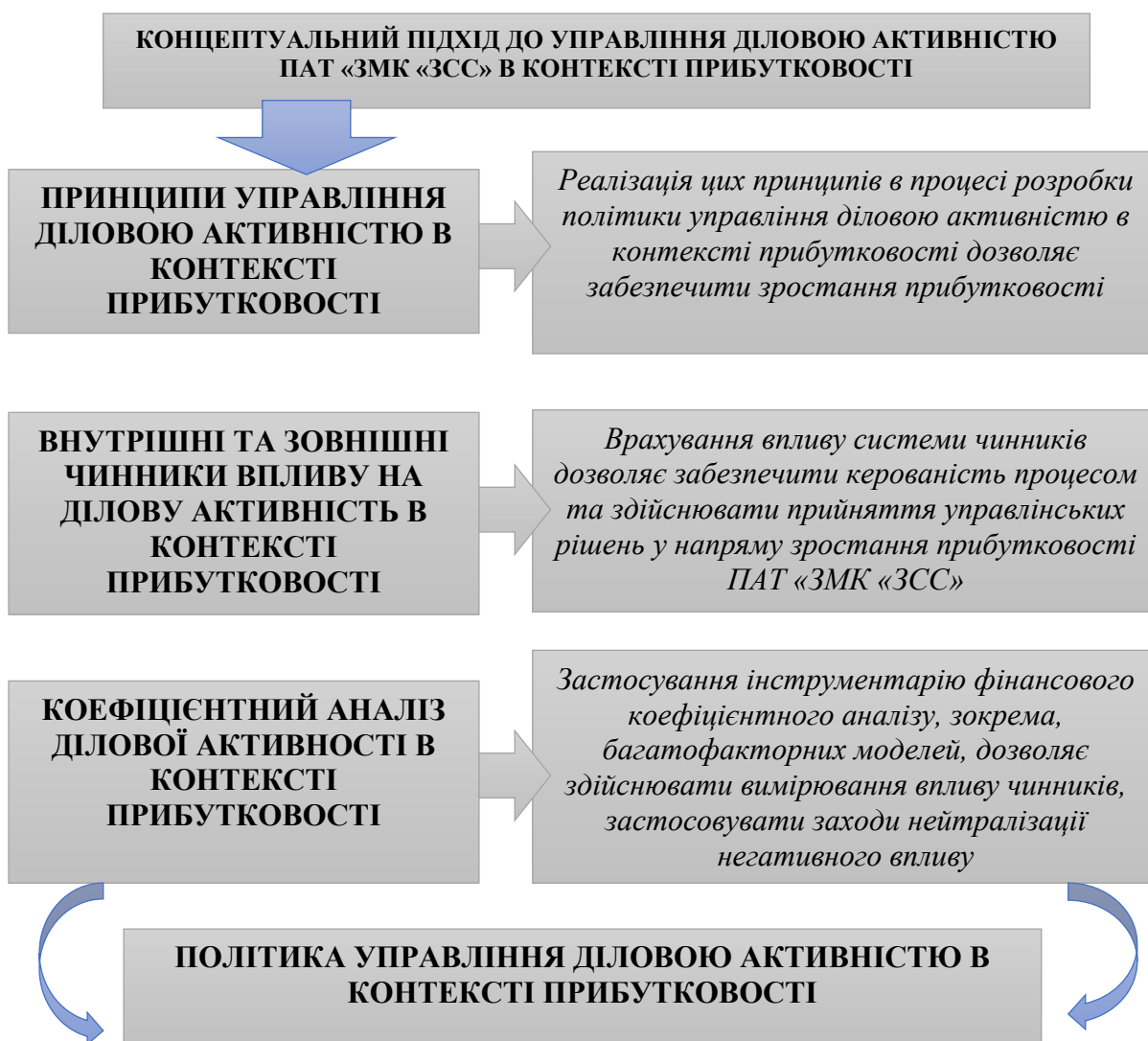

Рис. 2.12. Концептуальний підхід до управління діловою активністю ПАТ «ЗМК «ЗСС»

Враховуючи такі характерні риси підприємства, як цілеспрямованість, динамічність, саморозвиток, слід визнати, що статичні фінансові коефіцієнти (коефіцієнти оборотності та рентабельності ресурсів), навіть при спільному їх розгляді за ряд років, складно піддаються інтегрованій інтерпретації. Тому

наряду з фінансовими коефіцієнтами для оцінки динамічності розвитку підприємства доцільно використовувати співвідношення, що має назву «золоте правило економіки». Аналізуючи ступінь управління діловою активністю за основними показниками, слід відзначити, що їх оптимальне співвідношення:

$$T_{чп} \geq T_{вр} \geq T_a \geq 100\% \quad (2.1)$$

де $T_{чп}$, $T_{вр}$, T_a – темп зростання відповідно прибутку, виручки від реалізації, активів.

Ця залежність означає, що:

- а) економічний потенціал підприємства зростає;
- б) у порівнянні зі зростанням економічного потенціалу обсяг реалізації зростає більш високими темпами, тобто ресурси підприємства використовуються більш ефективно;
- в) прибуток зростає випереджаючими темпами [27, 35 – 45].

Розглянемо дане співвідношення для ПАТ «ЗСС», співвідношення між темпами зміни основних показників діяльності має вигляд:

- у 2016 / 2017 рр. – $71,4 \leq 140,98 \leq 153,1 \geq 100\%$;
- у 2017 / 2018 рр. – $53,9 \leq 126,54 \leq 113,7 \geq 100\%$.

Таким чином, «золоте правило економіки» дозволило нам виявити проблеми, які на перший погляд «завуальовані» за загальними результатами діяльності підприємства на підставі коефіцієнтного аналізу. До них віднесено такі проблеми у 2016 – 2017 рр.: темп росту чистого прибутку $\leq 100\%$, що свідчить про зростання витрат, тобто ПАТ «ЗСС» необхідно удосконалити політику управління витратами. Аналізуючи загальні показники діяльності, ми у п.2.1 про це сказали, але співставлення темпових показників надало змогу виявити додаткові проблеми. Так, перевищення темпу росту активів над темпом росту виручки від реалізації продукції свідчить про зниження доходності від сформованих активів, тобто відбувається втрата частини

доходів підприємства. У 2017 – 2018 рр. продовжується падіння темпу росту чистого прибутку, а також падіння темпу росту чистого доходу від реалізації продукції, тобто відбувається подальше зростання витратної частини від продажу продукції, але активи підприємства у цьому періоді використовуються більш ефективно.

Результати розрахунків «золотого правила економіки» свідчать про наявність тенденції зниження рентабельності власного капіталу (результати розрахунку показників наведено у п.2.3), доцільно зробити факторний аналіз рентабельності власного капіталу. На основі отриманих розрахунків (п.2.3) рентабельність власного капіталу видно, що показник зростає з 13,7% у 2015 р. до 26,2% у 2016 р.. але у 2017 р. він знижується до 14,4%, а у 2018 р. незначно зростає до 16,5%. Щоб проаналізувати фактори впливу на зміну рентабельності власного капіталу широкого розповсюдження набула факторна модель фірми «DuPont». Призначення моделі – визначити фактори, що впливають на ефективність роботи підприємства і оцінити їх вплив. Для проведення аналізу необхідно змодельювати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

$$R_{ROE} = \frac{\text{Чистий_прибуток}}{\text{Власний_капітал}} = R_{NPM} * P_{від} * K_{зал} = \frac{\text{Чистий_прибуток}}{\text{Виручка_від_реалізації}} * \frac{\text{Виручка_від_реалізації}}{\text{Усього_активів}} * \frac{\text{Усього_джерел_засобів}}{\text{Власний_капітал}} \quad (2.2)$$

де $P_{від}$ – ресурсовіддача; R_{NPM} – чиста рентабельність продажу; $K_{зал}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

Результати розрахунку впливу чинників на результативний показник рентабельності власного капіталу показують таке:

- рентабельність власного капіталу знизилась у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. в результаті зниження чистої рентабельності продажу, ресурсовіддачі, а зростає в результаті зростання коефіцієнту фінансової залежності;

- зростання рентабельності власного капіталу у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. зросла в результаті зростання показника чистої рентабельності продажу, два інших фактори – уповільнення оборотності активів та незначне зниження коефіцієнту фінансової залежності.

Таблиця 2.6

Динаміка коефіцієнту рентабельності власного капіталу і факторних показників у динаміці

Показник	2016	2017	2018	Відхилення	
				2017 – 2016	2018 – 2017
Чиста рентабельність продажу (1)	7,1	3,01	3,5	-4,09	+0,49
Ресурсовіддача (2)	0,94	0,91	0,89	-0,03	-0,02
Коефіцієнт фінансової залежності (3)	2,0	2,4	2,3	+0,4	-0,1
Рентабельність власного капіталу	13,3	6,5	7,1	-6,8	+0,6

На основі отриманих розрахунків підприємству ПАТ «ЗМК «ЗСС» необхідно: по-перше, впровадити удосконалену маркетингову політику продажу для відновлення рівня показника рентабельності продажу. Підприємству необхідно стимулювати продажі виробленої готової продукції; розробити спеціальну маркетингову стратегію щодо збуту продукції. По-друге, підприємству необхідно розробити та впровадити систему бюджетування тому, що втрата прибутку відбувається в результаті нерациональної системи управління витратами.

Висновки до розділу 2

ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» являє собою підприємство з повним металургійним циклом. Предметом діяльності підприємства є виробництво та збут металургійної продукції, металовиробів виробничого і побутового призначення, інших супутніх видів продукції металургійного циклу. Крім того, здійснюється виробництво та збут іншої продукції промислово-

технічного призначення, сільськогосподарської продукції, товарів народного споживання і продуктів харчування.

Динаміка основних фінансових результатів ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» виконаний на підставі даних фінансової звітності і показує таке: темп росту собівартості реалізованої продукції у 2016 – 2017 рр. складає 161,65% та випереджує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (140,98%), що свідчить про неефективну політику управління витратами, що відносяться до собівартості; у цьому ж періоді темп росту валового прибутку, операційного прибутку та чистого прибутку менше 100%, тобто абсолютні показники прибутку знижуються, що також негативно впливає на економічну безпеку; у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. темп росту собівартості складає 128,99%, він перевищує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (126,54%), але не суттєво, що позитивно позначилось на темпі росту валового прибутку (він склав 92,6%), але темп росту операційного прибутку та чистого прибутку значно нижче за показники попереднього періоду; це свідчить про неефективне управління витратами на рівні операційної діяльності, що спричинило падіння обсягу чистого прибутку.

За допомогою коефіцієнтного аналізу досліджено процес формування та ефективності використання активів і капіталу ПАТ «ЗМК «ЗСС» впродовж 2016 – 2018 рр. та сформульовано такі висновки: на підставі коефіцієнтного аналізу ліквідності з'ясовано, що оборотні активи та позикові кошти сформовано раціонально та ефективно використано у процесі виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності; також доведено, що підприємство активно формує власний капітал, зокрема нерозподілений чистий прибуток, що виступає фінансовим потенціалом розвитку для ПАТ «ЗМК «ЗСС»; на підставі коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості з'ясовано, що співвідношення власного та позикового капіталу є раціональним та таким, що забезпечує достатній рівень фінансової стійкості підприємству як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі; політика залучення позикових коштів у господарський оборот підприємства є обґрунтованою та

дозволяє отримувати додатковий обсяг чистого прибутку за рахунок збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції, тобто підприємство має достатній рівень ділової активності.

В цілому аналіз відносних показників ділової активності свідчить про те, що спостерігається зростання ефективності використання ресурсів та зростає прибутковість ПАТ «ЗМК «ЗСС», що є стабільними тенденціями впродовж всього періоду дослідження, а підприємство можна вважати прибутковим та таким, що має стійкі конкурентні позиції на ринку товарів та капіталів та має достатній рівень ділової активності.

Розрахунки за «золотим правилом економіки» дозволило нам виявити проблеми, які на перший погляд «завуальовані» за загальними результатами діяльності підприємства на підставі коефіцієнтного аналізу. До них віднесено такі проблеми у 2016 – 2017 рр.: темп росту чистого прибутку $\leq 100\%$, що свідчить про зростання витрат, тобто ПАТ «ЗСС» необхідно удосконалити політику управління витратами. Аналізуючи загальні показники діяльності частково було виявлено проблему зростання витрат, але співставлення темпових показників надало змогу виявити додаткові проблеми. Так, перевищення темпу росту активів над темпом росту виручки від реалізації продукції свідчить про зниження доходності від сформованих активів, тобто відбувається втрата частини доходів підприємства. У 2017 – 2018 рр. продовжується падіння темпу росту чистого прибутку, а також падіння темпу росту чистого доходу від реалізації продукції, тобто відбувається подальше зростання витратної частини від продажу продукції, але активи підприємства у цьому періоді використовуються більш ефективно.

Результати розрахунків «золотого правила економіки» свідчать про наявність тенденції зниження рентабельності власного капіталу, доцільно зробити факторний аналіз рентабельності власного капіталу. На основі отриманих раніше розрахунків рентабельності власного капіталу видно, що показник зростає з 13,7% у 2015 р. до 26,2% у 2016 р. але у 2017 р. він знижується до 14,4%, а у 2018 р. незначно зростає до 16,5%. Щоб

проаналізувати фактори впливу на зміну рентабельності власного капіталу широкого розповсюдження набула факторна модель фірми «DuPont», яка використана нами в роботі. Призначення моделі – визначити фактори, що впливають на ефективність роботи підприємства і оцінити їх вплив. Для проведення аналізу необхідно змодельовати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Результати розрахунку впливу чинників на результативний показник рентабельності власного капіталу показують таке:

- рентабельність власного капіталу знизилась у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. в результаті зниження чистої рентабельності продажу, ресурсовіддачі, а зросла в результаті зростання коефіцієнту фінансової залежності;
- зростання рентабельності власного капіталу у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. зросла в результаті зростання показника чистої рентабельності продажу, два інших фактори – уповільнення оборотності активів та незначне зниження коефіцієнту фінансової залежності.

На основі отриманих розрахунків підприємству ПАТ «ЗМК «ЗСС» необхідно: по-перше, впровадити удосконалену маркетингову політику продажу для відновлення рівня показника рентабельності продажу. Підприємству необхідно стимулювати продажі виробленої готової продукції; розробити спеціальну маркетингову стратегію щодо збуту продукції. По-друге, підприємству необхідно розробити та впровадити систему бюджетування тому, що втрата прибутку відбувається в результаті нераціональної системи управління витратами.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження теоретико-методичних аспектів управління діловою активністю підприємства можемо сформулювати наступні висновки:

1. Обґрунтовано, що ділова активність є одним з вагомих показників розвитку промислових підприємств, оскільки в цілому відображає сутність економічних відносин в умовах ринку, коли гостро постає потреба зіставлення обсягів інвестованих ресурсів з проміжними та кінцевими результатами їх використання, що безпосередньо впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання і тісно пов'язане з ним.

Ділову активність промислового підприємства можна визначити як процес щодо забезпечення досягнення цілей розвитку підприємства у сфері виробництва і реалізації продукції.

Рівень ділової активності обумовлюється низкою факторів, які за характером впливу на кінцевий результат поділяються на зовнішні, які не залежать від діяльності суб'єктів господарювання, та внутрішні, що безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємств. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на діяльність підприємства, формують його бізнес-середовище, яке фактично визначає становище підприємства на ринку, його економічний потенціал та фінансовий добробут.

2. Доведено, що управління діловою активністю підприємства – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням досягнення такої фінансової позиції, що характеризується цільовим рівнем визначених показників ділової активності й дозволяє забезпечувати параметри сталого розвитку в майбутньому. Результативність управління діловою активністю промислових підприємств базується на якості та релевантності використовуваного інструментарію управлінським завданням у цій області, до складу яких у роботі віднесено: визначення сутності та значення ділової активності, оцінка ретроспективи та

поточного рівня ділової активності, формулювання проблем управління діловою активністю.

Запропонована у роботі модель управління діловою активністю підприємства, яка включає етапи: розробка методики оцінювання ефективності функціонування системи управління діловою активністю підприємства, побудова моделі ефективності функціонування системи управління діловою активністю підприємства з метою виявлення резервів, розробка напрямів удосконалення управління діловою активністю, сприятимуть реалізації оперативних (забезпечення швидкості обороту коштів підприємства), координаційних (виконання балансових правил) та контрольних (результативність та ефективність фінансово-господарської діяльності) функцій управління діловою активністю промислового підприємства.

3. З'ясовано, що оцінка ділової активності підприємства здійснюється з використанням різноманітних методичних підходів на якісному та кількісному рівнях. Кількісна оцінка ділової активності здійснюється за показниками ефективності та інтенсивності використання ресурсів, враховуючи темпи і напрямки їх змін. Якісний рівень оцінки є результатом порівняння діяльності суб'єкта господарювання з аналогічними йому за сферою застосування капіталу підприємствами.

Було доведено, що для оцінки внутрішньофірмової ефективності функціонування підприємства необхідно поєднувати статичний і динамічний підходи: статичну оцінку робити на основі фінансових коефіцієнтів ділової активності і рентабельності, а динамічну - шляхом перевірки співвідношення, іменованого «золотим правилом економіки підприємства». Динамічна оцінка ефективності діяльності підприємства в цілому, що здійснюється на основі «золотого правила», є пріоритетною в порівнянні зі статичною оцінкою з фінансових коефіцієнтів, так як є інтегральною оцінкою всієї внутрішньофірмової ефективності. Тому вона може бути використана в якості критерію при виборі стратегії розвитку підприємства.

ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» являє собою підприємство з повним металургійним циклом. Предметом діяльності підприємства є виробництво та збут металургійної продукції, металовиробів виробничого і побутового призначення, інших супутніх видів продукції металургійного циклу. Крім того, здійснюється виробництво та збут іншої продукції промислово-технічного призначення, сільськогосподарської продукції, товарів народного споживання і продуктів харчування.

Динаміка основних фінансових результатів ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» виконаний на підставі даних фінансової звітності і показує таке: темп росту собівартості реалізованої продукції у 2016 – 2017 рр. складає 161,65% та випереджує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (140,98%), що свідчить про неефективну політику управління витратами, що відносяться до собівартості; у цьому ж періоді темп росту валового прибутку, операційного прибутку та чистого прибутку менше 100%, тобто абсолютні показники прибутку знижуються, що також негативно впливає на економічну безпеку; у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. темп росту собівартості складає 128,99%, він перевищує темп росту чистого доходу від реалізації продукції (126,54%), але не суттєво, що позитивно позначилось на темпі росту валового прибутку (він склав 92,6%), але темп росту операційного прибутку та чистого прибутку значно нижче за показники попереднього періоду; це свідчить про неефективне управління витратами на рівні операційної діяльності, що спричинило падіння обсягу чистого прибутку.

За допомогою коефіцієнтного аналізу досліджено процес формування та ефективності використання активів і капіталу ПАТ «ЗМК «ЗСС» впродовж 2016 – 2018 рр. та сформульовано такі висновки: на підставі коефіцієнтного аналізу ліквідності з'ясовано, що оборотні активи та позикові кошти сформовано раціонально та ефективно використано у процесі виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності; також доведено, що підприємство активно формує власний капітал, зокрема нерозподілений чистий прибуток, що виступає фінансовим потенціалом розвитку для ПАТ

«ЗМК «ЗСС»; на підставі коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості з'ясовано, що співвідношення власного та позикового капіталу є раціональним та таким, що забезпечує достатній рівень фінансової стійкості підприємству як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі; політика залучення позикових коштів у господарський оборот підприємства є обґрунтованою та дозволяє отримувати додатковий обсяг чистого прибутку за рахунок збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції, тобто підприємство має достатній рівень ділової активності.

В цілому аналіз відносних показників ділової активності свідчить про те, що спостерігається зростання ефективності використання ресурсів та зростає прибутковість ПАТ «ЗМК «ЗСС», що є стабільними тенденціями впродовж всього періоду дослідження, а підприємство можна вважати прибутковим та таким, що має стійкі конкурентні позиції на ринку товарів та капіталів та має достатній рівень ділової активності.

Розрахунки за «золотим правилом економіки» дозволило нам виявити проблеми, які на перший погляд «завуальовані» за загальними результатами діяльності підприємства на підставі коефіцієнтного аналізу. До них віднесено такі проблеми у 2016 – 2017 рр.: темп росту чистого прибутку $\leq 100\%$, що свідчить про зростання витрат, тобто ПАТ «ЗСС» необхідно удосконалити політику управління витратами. Аналізуючи загальні показники діяльності частково було виявлено проблему зростання витрат, але співставлення темпових показників надало змогу виявити додаткові проблеми. Так, перевищення темпу росту активів над темпом росту виручки від реалізації продукції свідчить про зниження доходності від сформованих активів, тобто відбувається втрата частини доходів підприємства. У 2017 – 2018 рр. продовжується падіння темпу росту чистого прибутку, а також падіння темпу росту чистого доходу від реалізації продукції, тобто відбувається подальше зростання витратної частини від продажу продукції, але активи підприємства у цьому періоді використовуються більш ефективно.

Результати розрахунків «золотого правила економіки» свідчать про наявність тенденції зниження рентабельності власного капіталу, доцільно зробити факторний аналіз рентабельності власного капіталу. На основі отриманих раніше розрахунків рентабельності власного капіталу видно, що показник зростає з 13,7% у 2015 р. до 26,2% у 2016 р., але у 2017 р. він знижується до 14,4%, а у 2018 р. незначно зростає до 16,5%. Щоб проаналізувати фактори впливу на зміну рентабельності власного капіталу широкого розповсюдження набула факторна модель фірми «DuPont», яка використана нами в роботі. Призначення моделі – визначити фактори, що впливають на ефективність роботи підприємства і оцінити їх вплив. Для проведення аналізу необхідно змодельювати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Результати розрахунку впливу чинників на результативний показник рентабельності власного капіталу показують таке:

- рентабельність власного капіталу знизилась у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. в результаті зниження чистої рентабельності продажу, ресурсовіддачі, а зросла в результаті зростання коефіцієнту фінансової залежності;
- зростання рентабельності власного капіталу у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. зросла в результаті зростання показника чистої рентабельності продажу, два інших фактори – уповільнення оборотності активів та незначне зниження коефіцієнту фінансової залежності.

На основі отриманих розрахунків підприємству ПАТ «ЗМК «ЗСС» необхідно: по-перше, впровадити удосконалену маркетингову політику продажу для відновлення рівня показника рентабельності продажу. Підприємству необхідно стимулювати продажі виробленої готової продукції; розробити спеціальну маркетингову стратегію щодо збуту продукції. По-друге, підприємству необхідно розробити та впровадити систему бюджетування тому, що втрата прибутку відбувається в результаті нерациональної системи управління витратами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сидоренко-Мельник Г.М., Зінченко А.В. Передумова моделі управління діловою активністю підприємства в умовах кризи. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2020. № 2(99). С. 13-20
2. Турило А. М., Вчєрашня І.С. Теоретико-методичні підходи до визначення поняття «економічна активність підприємства». *Фінанси України*. 2011. № 10. С. 79 – 84.
3. Мєшкова Н.Л. Економічна сутність ділової активності промислового підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 1 (31). С.36-39.
4. Антипенко Є. Ю., Ногіна С.М., Піддубна Ю.С. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання. *Сталий розвиток економіки*. 2013. №3. С. 76-80.
5. Кащєна Н.Б., Горошанська О.О., Польова Т.В. [та ін.]. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2016. 196 с.
6. Загородній А. Г. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : «Магнолія 2006», 2008 .440 с.
7. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
8. Шєремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 196 с.
9. Бондарєва Ю. О. Управління діловою активністю сільськогосподарських підприємств в умовах радіаційного забруднення : дис. канд. екон. наук : 08.00.04.Житомир: Житомирський Національний Агроєкологічний Університет, 2015. 208 с.
10. Ткачук Г. Ю. Оцінка ділової активності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. Вип.13. 2015. Ч.4. С. 88-90.

11. Гаркуша Н. М. Сутність ділової активності підприємства за ринкових умов та її види. Кримський економічний вісник. 2012. №1 (01) грудень. Ч. II. С. 145-149.
12. Бурій С. А., Мукомела-Михалець В. О. Управління діловою активністю машинобудівних підприємств : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2014. 183 с.
13. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия. Київ: Ника-Центр; Эльга, 2003. 246 с.
14. Фінансова система та її роль у забезпеченні розвитку економіки України : монографія [колектив авторів] ; за заг. ред. В. В. Карцевої. Полтава : ПУЕТ, 2019. 254 с
15. Сидоренко-Мельник Г.М., Зінченко А.В. Перебудова моделі управління діловою активністю підприємства в умовах кризи. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2020. № 3 (99). С.13-20.
16. Кобрин Л. Й. Теоретико-методичні підходи до управління діловою активністю підприємства. Наукові записки. Сер.: Економічні науки.– 2018. № 1 (56). С. 193–200.
17. Мукомела-Михалець В. О. Концептуальні засади створення ефективної системи управління діловою активністю машинобудівного підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 3, Т.1. С. 23–27.
18. Стан промисловості України після початку функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС за підсумками I півріччя 2020 року. URL: https://fru.ua/images/doc/analitics/Stan_promyslovesti_1-2020.pdf (дата звернення 07.03.2024).
19. Харченко В. А. Ділова активність як складова системи управління розвитком промислового підприємства. Схід. 2013. № 4. С. 87–92.
20. Сидоренко-Мельник Г. М. Організаційно-методичні засади фінансового моніторингу ділової активності підприємства. Бізнес Інформ:

- Міжнародний науковий економічний журнал. 2013. № 11 (430). С. 281–284.
21. Наконечна Т. В. Організаційно-економічна сутність управління ділової активністю. УеКС. 2013. №9 (57). С.38-43.
 22. Антипенко Є.Ю., Ногіна С.М. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання. Сталий розвиток економіки. 2013. № 3. С. 76–80.
 23. Воробйов Ю.М. Формування власного фінансового капіталу підприємств. Фінанси України. 2007. №3. С. 36-40.
 24. Польова Т. В. Ділова активність як комплексна економічна категорія та теоретичні аспекти її аналізу. Матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. Одеса : ОНЕУ. 2016. С. 403-406.
 25. Польова Т.В. Організаційно-методичні аспекти аналізу ділової активності підприємств за сучасних умов господарювання. Зб. тез доп. V науково-практичної конф. з міжнар. участю. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2015. С. 172-174.
 26. Ткачук Г.Ю. Оцінка ділової активності підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 13. Ч.4. С. 88–90.
 27. Надтока Т.Б. «Золотое правило экономики предприятия» как индикатор экономической активности предприятия. Наукові праці Донецького НТУ.
Серія: економічна. 2009. Вип. 36—1. С.80—86.
 28. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Частина 2]. Полтава: РВВ ПДАА, 2009.399 с.
 29. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія
[Н. Б. Кащена, О. О. Горошанська, Т. В. Польова та ін.]. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2016. 196 с.

30. Годящев М. О. Термін „ділова активність” у сучасній науковій літературі Економіка. Менеджмент. Підприємництво: зб. наук . пр. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2009. № 21.Ч. 2.
31. Субсайт Офісу великих платників податків ДФС Офіційного сайту.
32. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Рішення правління Укоопспілки від 28.07.2006. *Вісті Центральної спілки споживчих товариств України*, 2006. № 30.
33. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (дата звернення 12.03.2024).
34. Веб-сайт Публічного акціонерного товариства «Запоріжсталь». URL: <https://www.zaporizhstal.com/ru/> (дата звернення 01.03.2024).
35. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2007. 528 с.
36. Гарасюк О.А. Проблеми щодо сутності поняття «ділова активність підприємства». Вісник КТУ. 2010. №22. С. 63-69.
37. Гончаров Ю. В. Обґрунтування побудови кластерної моделі підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості України. Легка промисловість. 2010.№ 4. С. 21-24.
38. Годящев М.О. Оцінювання рівня ділової активності підприємств у контексті сучасних інструментальних можливостей. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2017. № 6 (236). С. 81-89.
39. Афонов Р.П., Сіліна С.С. Удосконалення механізму управління діловою активністю на засадах «золотого правила економіки» Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 травня 2021 року,

- м. Запоріжжя). – Запоріжжя : Наук. ред. Н.Г. Метеленко. ЗНУ Інженерний навчально-науковий інститут, 2021. – 453 с.
40. Сіліна С.С. Регіональні особливості розвитку промисловості України. Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2021» : у 5 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. Т.5. 315 с.
 41. Уманців Ю. Фінансово-економічна криза як новітній виклик конкурентній політиці. Банківська справа. 2011. № 2. С. 72-82.
 42. Сідорова Т. О. Аналіз ділової активності підприємств України на підставі методу експертних оцінок. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. Вип. 2(2). С. 15-23.
 43. Скриньковський Р. М. Діагностика в системі менеджменту підприємства. Проблеми економіки. 2016. № 3. С. 199-205.
 44. Сідорова Т. О. Аналіз ділової активності підприємств України на підставі методу експертних оцінок. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2021. Вип. 2(2). С. 15-23.
 45. Харченко В. А. Ділова активність як складова системи управління розвитком промислового підприємства. Схід : зб. наук. праць. 2013. № 4. С. 87-92.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			2017.01.01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"	за ЄДРПОУ	00191230
Територія	ЗАВОДСЬКИЙ	за КОАТУУ	2310136600
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво чавуну сталі та феросплавів	за КВЕД	24.10

Середня кількість працівників 13998

Адреса, телефон Південне шосе, 72, м. Запоріжжя, Заводський, Запорізька область, 69008, (061) 218-33-01

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2016 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2457	9569
первісна вартість	1001	2457	13487
накопичена амортизація	1002	0	-3918
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1455736	2121178
Основні засоби	1010	16210946	16054020
первісна вартість	1011	16210946	17750591
знос	1012	0	-1696571
Інвестиційна нерухомість	1015	6518	6965
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	6518	6965
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1128608	1128608
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	48	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	369	107
Усього за розділом I	1095	18804682	19320447

1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	3627615	4086059
Виробничі запаси	1101	1483222	1696330
Незавершене виробництво	1102	847818	595882
Готова продукція	1103	1295411	1793376
Товари	1104	1164	471
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5353147	6292365
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	20066	762251
з бюджетом	1135	791833	524484
у тому числі з податку на прибуток	1136	43	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	138	2462
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	896752	7560490
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	700
Гроші та їх еквіваленти	1165	387424	1027854
Готівка	1166	14	12
Рахунки в банках	1167	387399	1027834
Витрати майбутніх періодів	1170	201580	256044
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	8560	647241
Усього за розділом II	1195	11287115	21159950
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	30093898	40482468

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	660920	660920
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	9800502	8787256
Додатковий капітал	1410	(82251)	(161333)
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	506200	506200
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4772435	10392611
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	15657806	20185654
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1273399	914766
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	741223	797778
Інші довгострокові зобов'язання	1515	43162	45053
Довгострокові забезпечення	1520	1054036	1254424
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	555	479
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	3112375	3012500
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2690828	2985146
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими	1610	18589	14645
товари, роботи, послуги	1615	5679226	11282625
розрахунками з бюджетом	1620	472291	170520
у тому числі з податку на прибуток	1621	430701	114570
розрахунками зі страхування	1625	10950	10307
розрахунками з оплати праці	1630	45754	48660
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	10475	21322
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з	1640	13974	13974
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	89943	98428

1	2	3	4
Доходи майбутніх періодів	1665	419	394
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2291268	2638293
Усього за розділом III	1695	11323717	17284314
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	30093898	40482468

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"

Дата (рік, місяць,
число)

2017.01.01

за ЄДРПОУ

00191230

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	33158709	31395478
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(23699479)	(23582269)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	9459230	7813209
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	489298	487233
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(711508)	(524959)
Витрати на збут	2150	(1840085)	(1803534)
Інші операційні витрати	2180	(333717)	(311131)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	7063218	5660818
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	24563	5873
Інші доходи	2240	27393	4577
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(1365189)	(3376174)
1	2	3	4
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	(44977)	(159448)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5705008	2135646
збиток	2295	0	0

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1014925)	(330678)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4690083	1804968
збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(101407)	3877803
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	(96441)	(32671)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(197848)	3845132
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	35613	(692124)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(162235)	3153008
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4527848	4957976

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	21191564	21494591
Витрати на оплату праці	2505	1622090	1549111
Відрахування на соціальні заходи	2510	345288	478033
Амортизація	2515	1677388	1401460
Інші операційні витрати	2520	1748459	1298698
Разом	2550	26584789	26221893

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2643681779	2643681779
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2643681779	2643681779
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК Б

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"

Територія ЗАВОДСЬКИЙ

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

КОДИ

2018.01.01

00191230

2310136600

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство за КОПФГ

230

Вид економічної діяльності Виробництво чавуну сталі та феросплавів за КВЕД

24.10

Середня кількість працівників 11298

Адреса, телефон Південне шосе, 72, м. Запоріжжя, Заводський, Запорізька область, 69008, (061) 218-33-01

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2017 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	9569	20346
первісна вартість	1001	13487	20346
накопичена амортизація	1002	(3918)	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2121178	1408344
Основні засоби	1010	16054020	20952658
первісна вартість	1011	17750591	20952658
знос	1012	(1696571)	0
Інвестиційна нерухомість	1015	6965	8020
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	6965	8020
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1128608	1109680
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	107	0
Усього за розділом I	1095	19320447	23499048
1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4086059	5133524
Виробничі запаси	1101	1696330	1640288
Незавершене виробництво	1102	595882	2063157
Готова продукція	1103	1793376	1429594
Товари	1104	471	485
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6292365	11158065

Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	762251	745589
з бюджетом	1135	524484	1315844
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	2462	1236
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7560490	17845366
Поточні фінансові інвестиції	1160	700	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1027854	348928
Готівка	1166	12	0
Рахунки в банках	1167	1027834	348918
Витрати майбутніх періодів	1170	256044	308272
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	647241	1630937
Усього за розділом II	1195	21159950	38487761
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	2071	265
Баланс	1300	40482468	61987074

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	660920	660920
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	8787256	11014792
Додатковий капітал	1410	-161333	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	506200	506200

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10392611	14049681
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	20185654	26231593
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	914766	1143353
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	797778	655095
Інші довгострокові зобов'язання	1515	45053	31537
Довгострокові забезпечення	1520	1254424	1579041
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	479	403
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	3012500	3409429
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2985146	3044256
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	14645	13516
товари, роботи, послуги	1615	11282625	26157728
розрахунками з бюджетом	1620	170520	295621
у тому числі з податку на прибуток	1621	114570	238111
розрахунками зі страхування	1625	10307	11526
розрахунками з оплати праці	1630	48660	58119
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	21322	7766
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	13974	13974
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	98428	128887
1	2	3	4
Доходи майбутніх періодів	1665	394	369
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2638293	2614290
Усього за розділом III	1695	17284314	32346052
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	40482468	61987074

ДОДАТОК Д

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

КОДИ
2018.01.01
00191230

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46746886	33158709
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(38309499)	(23699479)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	8437387	9459230
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	204781	489298
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(806736)	(711508)
Витрати на збут	2150	(2153886)	(1840085)
Інші операційні витрати	2180	(470612)	(333717)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5210934	7063218
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	28963	24563
Інші доходи	2240	12402	27393
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(880515)	(1365189)
1	2	3	4
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	(292282)	(44977)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4079502	5705008
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(730953)	(1014925)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3348549	4690083
збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3730601	(101407)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	(441102)	(96441)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3289499	(197848)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(592109)	35613
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	2697390	(162235)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6045939	4527848

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	35533584	21191564
Витрати на оплату праці	2505	1848497	1622090
Відрахування на соціальні заходи	2510	380498	345288
Амортизація	2515	1827860	1677388
Інші операційні витрати	2520	2150294	1748459
Разом	2550	41740733	26584789

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2643681779	2643681779
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2643681779	2643681779
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1	2
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1	2
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК В

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"

Територія ЗАВОДСЬКИЙ

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

Вид економічної діяльності Виробництво чавуну сталі та феросплавів

Середня кількість працівників 10440

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

2019.01.01

00191230

2310136600

230

24.10

Адреса, телефон Південне шосе, 72, м. Запоріжжя, Заводський, Запорізька область, 69008, (061) 218-33-01

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2018 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	20346	68133
первісна вартість	1001	20346	47119
накопичена амортизація	1002	0	(21014)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1408344	1293019
Основні засоби	1010	20952658	20547936
первісна вартість	1011	20952658	22522642
знос	1012	0	(1974706)
Інвестиційна нерухомість	1015	8020	6741
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	8020	6741
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1109680	1038362
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	23499048	24928897
1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	5133524	5112500
Виробничі запаси	1101	1640288	2211166
Незавершене виробництво	1102	2063157	1097094
Готова продукція	1103	1429594	1779995
Товари	1104	485	24245
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11158065	17015658
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			

за виданими авансами	1130	745589	1283857
з бюджетом	1135	1315844	894464
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1236	1963
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17845366	18859141
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	348928	423708
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	348918	423693
Витрати майбутніх періодів	1170	308272	286391
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1630937	1658514
Усього за розділом II	1195	38487761	45536196
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	265	551
Баланс	1300	61987074	70465644

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	660920	660920
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	11014792	10139310
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	506200	506200
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14049681	19586620

Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	26231593	30893050
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1143353	923959
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	655095	342679
Інші довгострокові зобов'язання	1515	31537	23777
Довгострокові забезпечення	1520	1579041	1716163
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	403	373
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	3409429	3006951
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3044256	3016618
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	13516	13516
товари, роботи, послуги	1615	26157728	28767509
розрахунками з бюджетом	1620	295621	87408
у тому числі з податку на прибуток	1621	238111	16963
розрахунками зі страхування	1625	11526	18244
розрахунками з оплати праці	1630	58119	83159
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	7766	10503
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	13974	13974
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	128887	162775
1	2	3	4
Доходи майбутніх періодів	1665	369	353
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2614290	2374568
Усього за розділом III	1695	32346052	34548607
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	302
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	61987074	68448910

ДОДАТОК Є

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

КОДИ
2019.01.01
00191230

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59153818	46746886
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(49414580)	(38309499)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	9739238	8437387
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	556089	204781
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(912790)	(806736)
Витрати на збут	2150	(2486375)	(2153886)
Інші операційні витрати	2180	(418812)	(470612)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	6477350	5210934
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	117217	28963
Інші доходи	2240	100	12402
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(704229)	(880515)
1	2	3	4
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(220087)	(292282)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5670351	4079502
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(951142)	(730953)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4719209	3348549
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(67834)	3730601
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	(2595)	(441102)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(70429)	3289499
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	12677	(592109)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(57752)	2697390
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4661457	6045939

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	45143613	35533584
Витрати на оплату праці	2505	2282005	1848497
Відрахування на соціальні заходи	2510	475819	380498
Амортизація	2515	2038810	1827860
Інші операційні витрати	2520	3292310	2150294
Разом	2550	53232557	41740733

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2643681779	2643681779
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2643681779	2643681779
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,79	1,27
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,79	1,27
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК Ж

Аналіз активів ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» за 2016 рік

Найменування статті	На початок звітнього періоду		На кінець звітнього періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темپ росту, %
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	2 457	0,0	9 569	0,0	7 112	0,0	389,5
первісна вартість	2 457	0,0	13 487	0,0	11 030	0,0	548,9
накопичена амортизація	0	0,0	-3 918	0,0	-3 918	0,0	0,0
Незавершені капітальні інвестиції	1 455 736	4,8	2 121 178	5,2	665 442	0,4	145,7
Основні засоби:	16 210 946	53,9	16 054 020	39,7	-156 926	-14,2	99,0
первісна вартість	16 210 946	53,9	17 750 591	43,8	1 539 645	-10,0	109,5

знос	0	0,0	-1 696 571	-4,2	-1 696 571	-4,2	0,0
Інвестиційна нерухомість:	6 518	0,0	6 965	0,0	447	0,0	106,9
первісна вартість	6 518	0,0	6 965	0,0	447	0,0	106,9
Довгострокові фінансові інвестиції:	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
інші фінансові інвестиції	1 128 608	3,8	1 128 608	2,8	0	-1,0	100,0
Довгострокова дебіторська заборгованість	48	0,0	0	0,0	-48	0,0	0,0
Інші необоротні активи	369	0,0	107	0,0	-262	0,0	29,0
Усього за розділом I	18 804 682	62,5	19 320 447	47,7	515 765	-14,8	102,7
II. Оборотні активи							
Запаси	3 627 615	12,1	4 086 059	10,1	458 444	-2,0	112,6
Виробничі запаси	1 483 222	4,9	1 696 330	4,2	213 108	-0,7	114,4
Незавершене виробництво	847 818	2,8	595 882	1,5	-251 936	-1,3	70,3
Готова продукція	1 295 411	4,3	1 793 376	4,4	497 965	0,1	138,4
Товари	1 164	0,0	471	0,0	-693	0,0	40,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5 353 147	17,8	6 292 365	15,5	939 218	-2,2	117,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	20 066	0,1	762 251	1,9	742 185	1,8	3 798,7
з бюджетом	791 833	2,6	524 484	1,3	-267 349	-1,3	66,2
у тому числі з податку на прибуток	43	0,0	0	0,0	-43	0,0	0,0
з нарахованих доходів	138	0,0	2 462	0,0	2 324	0,0	1 784,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	896 752	3,0	7 560 490	18,7	6 663 738	15,7	843,1
Поточні фінансові інвестиції	0	0,0	700	0,0	700	0,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	387 424	1,3	1 027 854	2,5	640 430	1,3	265,3
Готівка	14	0,0	12	0,0	-2	0,0	85,7
Рахунки в банках	387 399	1,3	1 027 834	2,5	640 435	1,3	265,3
Витрати майбутніх періодів	201 580	0,7	256 044	0,6	54 464	0,0	127,0
Інші оборотні активи	8 560	0,0	647 241	1,6	638 681	1,6	7 561,2
Усього за розділом II	11 287 115	37,5	21 159 950	52,3	9 872 835	14,8	187,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	2 101	0,0	2 071	0,0	-30	0,0	98,6
Баланс	30 093 898	100,0	40 482 468	100,0	10 388 570	0,0	134,5

ДОДАТОК 3

Аналіз активів ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» за 2017 рік

Найменування статті	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	9 569	0,0	20 346	0,0	10 777	0,0	212,6
первісна вартість	13 487	0,0	20 346	0,0	6 859	0,0	150,9
накопичена амортизація	-3 918	0,0	0	0,0	3 918	0,0	0,0
Незавершені капітальні інвестиції	2 121 178	5,2	1 408 344	2,3	-712 834	-3,0	66,4
Основні засоби:	16 054 020	39,7	20 952 658	33,8	4 898 638	-5,9	130,5
первісна вартість	17 750 591	43,8	20 952 658	33,8	3 202 067	-10,0	118,0
знос	-1 696 571	-4,2	0	0,0	1 696 571	4,2	0,0
Інвестиційна нерухомість:	6 965	0,0	8 020	0,0	1 055	0,0	115,1

первісна вартість	6 965	0,0	8 020	0,0	1 055	0,0	115,1
знос	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Довгострокові фінансові інвестиції:	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
інші фінансові інвестиції	1 128 608	2,8	1 109 680	1,8	-18 928	-1,0	98,3
Інші необоротні активи	107	0,0	0	0,0	-107	0,0	0,0
Усього за розділом I	19 320 447	47,7	23 499 048	37,9	4 178 601	-9,8	121,6
II. Оборотні активи							
Запаси	4 086 059	10,1	5 133 524	8,3	1 047 465	-1,8	125,6
Виробничі запаси	1 696 330	4,2	1 640 288	2,6	-56 042	-1,5	96,7
Незавершене виробництво	595 882	1,5	2 063 157	3,3	1 467 275	1,9	346,2
Готова продукція	1 793 376	4,4	1 429 594	2,3	-363 782	-2,1	79,7
Товари	471	0,0	485	0,0	14	0,0	103,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6 292 365	15,5	11 158 065	18,0	4 865 700	2,5	177,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
за виданими авансами	762 251	1,9	745 589	1,2	-16 662	-0,7	97,8
з бюджетом	524 484	1,3	1 315 844	2,1	791 360	0,8	250,9
у тому числі з податку на прибуток	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
з нарахованих доходів	2 462	0,0	1 236	0,0	-1 226	0,0	50,2
із внутрішніх розрахунків	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 560 490	18,7	17 845 366	28,8	10 284 876	10,1	236,0
Поточні фінансові інвестиції	700	0,0	0	0,0	-700	0,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	1 027 854	2,5	348 928	0,6	-678 926	-2,0	33,9
Готівка	12	0,0	0	0,0	-12	0,0	0,0
Рахунки в банках	1 027 834	2,5	348 918	0,6	-678 916	-2,0	33,9
Витрати майбутніх періодів	256 044	0,6	308 272	0,5	52 228	-0,1	120,4
Інші оборотні активи	647 241	1,6	1 630 937	2,6	983 696	1,0	252,0
Усього за розділом II	21 159 950	52,3	38 487 761	62,1	17 327 811	9,8	181,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	2 071	0,0	265	0,0	-1 806	0,0	12,8
Баланс	40 482 468	100,0	61 987 074	100,0	21 504 606	0,0	153,1

ДОДАТОК I

Аналіз активів ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» за 2018 рік

Найменування статті	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	тис. грн	частка в активах, %	темп росту, %
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	20 346	0,0	68 133	0,1	47 787	0,1	334,9
первісна вартість	20 346	0,0	47 119	0,1	26 773	0,0	231,6
накопичена амортизація	0	0,0	-21 014	0,0	-21 014	0,0	0,0
Незавершені капітальні інвестиції	1 408 344	2,3	1 293 019	1,8	-115 325	-0,4	91,8
Основні засоби:	20 952 658	33,8	20 547 936	29,2	-404 722	-4,6	98,1
первісна вартість	20 952 658	33,8	22 522 642	32,0	1 569 984	-1,8	107,5
знос	0	0,0	-1 974 706	-2,8	-1 974 706	-2,8	0,0
Інвестиційна нерухомість:	8 020	0,0	6 741	0,0	-1 279	0,0	84,1
первісна вартість	8 020	0,0	6 741	0,0	-1 279	0,0	84,1

знос	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Довгострокові фінансові інвестиції:	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
інші фінансові інвестиції	1 109 680	1,8	1 038 362	1,5	-71 318	-0,3	93,6
Усього за розділом I	23 499 048	37,9	24 928 897	35,4	1 429 849	-2,5	106,1
II. Оборотні активи							
Запаси	5 133 524	8,3	5 112 500	7,3	-21 024	-1,0	99,6
Виробничі запаси	1 640 288	2,6	2 211 166	3,1	570 878	0,5	134,8
Незавершене виробництво	2 063 157	3,3	1 097 094	1,6	-966 063	-1,8	53,2
Готова продукція	1 429 594	2,3	1 779 995	2,5	350 401	0,2	124,5
Товари	485	0,0	24 245	0,0	23 760	0,0	4 999,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11 158 065	18,0	17 015 658	24,1	5 857 593	6,1	152,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
за виданими авансами	745 589	1,2	1 283 857	1,8	538 268	0,6	172,2
з бюджетом	1 315 844	2,1	894 464	1,3	-421 380	-0,9	68,0
у тому числі з податку на прибуток	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
з нарахованих доходів	1 236	0,0	1 963	0,0	727	0,0	158,8
із внутрішніх розрахунків	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	17 845 366	28,8	18 859 141	26,8	1 013 775	-2,0	105,7
Поточні фінансові інвестиції	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	348 928	0,6	423 708	0,6	74 780	0,0	121,4
Готівка	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Рахунки в банках	348 918	0,6	423 693	0,6	74 775	0,0	121,4
Витрати майбутніх періодів	308 272	0,5	286 391	0,4	-21 881	-0,1	92,9
Інші оборотні активи	1 630 937	2,6	1 658 514	2,4	27 577	-0,3	101,7
Усього за розділом II	38 487 761	62,1	45 536 196	64,6	7 048 435	2,5	118,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	265	0,0	551	0,0	286	0,0	207,9
Баланс	61 987 074	100,0	70 465 644	100,0	8 478 570	0,0	113,7

ДОДАТОК К

Аналіз капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2016 році

Найменування статті	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	темп росту, %
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	660 920	2,2	660 920	1,6	0	-0,6	100,0
Капітал у дооцінках	9 800 502	32,6	8 787 256	21,7	-1 013 246	-10,9	89,7
Додатковий капітал	-82 251	-0,3	-161 333	-0,4	-79 082	-0,1	196,1
Резервний капітал	506 200	1,7	506 200	1,3	0	-0,4	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4 772 435	15,9	10 392 611	25,7	5 620 176	9,8	217,8
Усього за розділом I	15 657 806	52,0	20 185 654	49,9	4 527 848	-2,2	128,9
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							

Відстрочені податкові зобов'язання	1 273 399	4,2	914 766	2,3	-358 633	-2,0	71,8
Довгострокові кредити банків	741 223	2,5	797 778	2,0	56 555	-0,5	107,6
Інші довгострокові зобов'язання	43 162	0,1	45 053	0,1	1 891	0,0	104,4
Довгострокові забезпечення	1 054 036	3,5	1 254 424	3,1	200 388	-0,4	119,0
Цільове фінансування	555	0,0	479	0,0	-76	0,0	86,3
Усього за розділом II	3 112 375	10,3	3 012 500	7,4	-99 875	-2,9	96,8
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	2 690 828	8,9	2 985 146	7,4	294 318	-1,6	110,9
Поточна кредиторська заборгованість:							
за довгостроковими зобов'язаннями	18 589	0,1	14 645	0,0	-3 944	0,0	78,8
за товари, роботи, послуги	5 679 226	18,9	11 282 625	27,9	5 603 399	9,0	198,7
за розрахунками з бюджетом	472 291	1,6	170 520	0,4	-301 771	-1,1	36,1
за у тому числі з податку на прибуток	430 701	1,4	114 570	0,3	-316 131	-1,1	26,6
за розрахунками зі страхування	10 950	0,0	10 307	0,0	-643	0,0	94,1
за розрахунками з оплати праці	45 754	0,2	48 660	0,1	2 906	0,0	106,4
за одержаними авансами	10 475	0,0	21 322	0,1	10 847	0,0	203,6
за розрахунками з учасниками	13 974	0,0	13 974	0,0	0	0,0	100,0
Поточні забезпечення	89 943	0,3	98 428	0,2	8 485	-0,1	109,4
Доходи майбутніх періодів	419	0,0	394	0,0	-25	0,0	94,0
Інші поточні зобов'язання	2 291 268	7,6	2 638 293	6,5	347 025	-1,1	115,1
Усього за розділом III	11 323 717	37,6	17 284 314	42,7	5 960 597	5,1	152,6
Баланс	30 093 898	100,0	40 482 468	100,0	10 388 570	0,0	134,5

ДОДАТОК Л

Аналіз капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2017 році

Найменування статті	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	темп росту, %
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	660 920	1,6	660 920	1,1	0	-0,6	100,0
Капітал у дооцінках	8 787 256	21,7	11 014 792	17,8	2 227 536	-3,9	125,3
Додатковий капітал	-161 333	-0,4	0	0,0	161 333	0,4	0,0
Резервний капітал	506 200	1,3	506 200	0,8	0	-0,4	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	10 392 611	25,7	14 049 681	22,7	3 657 070	-3,0	135,2
Усього за розділом I	20 185 654	49,9	26 231 593	42,3	6 045 939	-7,5	130,0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							

Відстрочені податкові зобов'язання	914 766	2,3	1 143 353	1,8	228 587	-0,4	125,0
Довгострокові кредити банків	797 778	2,0	655 095	1,1	-142 683	-0,9	82,1
Інші довгострокові зобов'язання	45 053	0,1	31 537	0,1	-13 516	-0,1	70,0
Довгострокові забезпечення	1 254 424	3,1	1 579 041	2,5	324 617	-0,6	125,9
Цільове фінансування	479	0,0	403	0,0	-76	0,0	84,1
Усього за розділом II	3 012 500	7,4	3 409 429	5,5	396 929	-1,9	113,2
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	2 985 146	7,4	3 044 256	4,9	59 110	-2,5	102,0
Поточна кредиторська заборгованість:							
за довгостроковими зобов'язаннями	14 645	0,0	13 516	0,0	-1 129	0,0	92,3
за товари, роботи, послуги	11 282 625	27,9	26 157 728	42,2	14 875 103	14,3	231,8
за розрахунками з бюджетом	170 520	0,4	295 621	0,5	125 101	0,1	173,4
за у тому числі з податку на прибуток	114 570	0,3	238 111	0,4	123 541	0,1	207,8
за розрахунками зі страхування	10 307	0,0	11 526	0,0	1 219	0,0	111,8
за розрахунками з оплати праці	48 660	0,1	58 119	0,1	9 459	0,0	119,4
за одержаними авансами	21 322	0,1	7 766	0,0	-13 556	0,0	36,4
за розрахунками з учасниками	13 974	0,0	13 974	0,0	0	0,0	100,0
Поточні забезпечення	98 428	0,2	128 887	0,2	30 459	0,0	130,9
Доходи майбутніх періодів	394	0,0	369	0,0	-25	0,0	93,7
Інші поточні зобов'язання	2 638 293	6,5	2 614 290	4,2	-24 003	-2,3	99,1
Усього за розділом III	17 284 314	42,7	32 346 052	52,2	15 061 738	9,5	187,1
Баланс	40 482 468	100,0	61 987 074	100,0	21 504 606	0,0	153,1

ДОДАТОК М

Аналіз капіталу ПАТ ЗМК «Запоріжсталь» у 2018 році

Найменування статті	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Відхилення показників за звітний період		
	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	тис. грн	частка в пасивах, %	темп росту, %
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	660 920	1,1	660 920	1,0	0	-0,1	100,0
Капітал у дооцінках	11 014 792	17,8	10 139 310	14,8	-875 482	-3,0	92,1
Резервний капітал	506 200	0,8	506 200	0,7	0	-0,1	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	14 049 681	22,7	19 586 620	28,6	5 536 939	5,9	139,4
Усього за розділом I	26 231 593	42,3	30 893 050	45,1	4 661 457	2,8	117,8
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							

Відстрочені податкові зобов'язання	1 143 353	1,8	923 959	1,3	-219 394	-0,5	80,8
Довгострокові кредити банків	655 095	1,1	342 679	0,5	-312 416	-0,6	52,3
Інші довгострокові зобов'язання	31 537	0,1	23 777	0,0	-7 760	0,0	75,4
Довгострокові забезпечення	1 579 041	2,5	1 716 163	2,5	137 122	0,0	108,7
Цільове фінансування	403	0,0	373	0,0	-30	0,0	92,6
Усього за розділом II	3 409 429	5,5	3 006 951	4,4	-402 478	-1,1	88,2
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	3 044 256	4,9	3 016 618	4,4	-27 638	-0,5	99,1
Поточна кредиторська заборгованість:							
за довгостроковими зобов'язаннями	13 516	0,0	13 516	0,0	0	0,0	100,0
за товари, роботи, послуги	26 157 728	42,2	28 767 509	42,0	2 609 781	-0,2	110,0
за розрахунками з бюджетом	295 621	0,5	87 408	0,1	-208 213	-0,3	29,6
за у тому числі з податку на прибуток	238 111	0,4	16 963	0,0	-221 148	-0,4	7,1
за розрахунками зі страхування	11 526	0,0	18 244	0,0	6 718	0,0	158,3
за розрахунками з оплати праці	58 119	0,1	83 159	0,1	25 040	0,0	143,1
за одержаними авансами	7 766	0,0	10 503	0,0	2 737	0,0	135,2
за розрахунками з учасниками	13 974	0,0	13 974	0,0	0	0,0	100,0
Поточні забезпечення	128 887	0,2	162 775	0,2	33 888	0,0	126,3
Доходи майбутніх періодів	369	0,0	353	0,0	-16	0,0	95,7
Інші поточні зобов'язання	2 614 290	4,2	2 374 568	3,5	-239 722	-0,7	90,8
Усього за розділом III	32 346 052	52,2	34 548 607	50,5	2 202 555	-1,7	106,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0,0	302	0,0	302	0,0	0,0
Баланс	61 987 074	100,0	68 448 910	100,0	6 461 836	0,0	110,4